

SKOL

SKOL ry uuden markkinatiedon tuottaminen

Raportti 13.10.2023

Sisällysluettelo

1

Talouden tunnusluvut

2

Päätoimialojen suhdanteet ja investoinnit Suomessa

Talonrakentaminen

Infrarakentaminen

Teollisuus

3

Säädösympäristö ja lainsäädännön muutokset

4

Trendit ja ilmiöt kysynnän ajureina

5

Suunnittelu- ja konsulttialan vaikuttavuus

6

SKOL ry:n markkinatietotuotteet

1

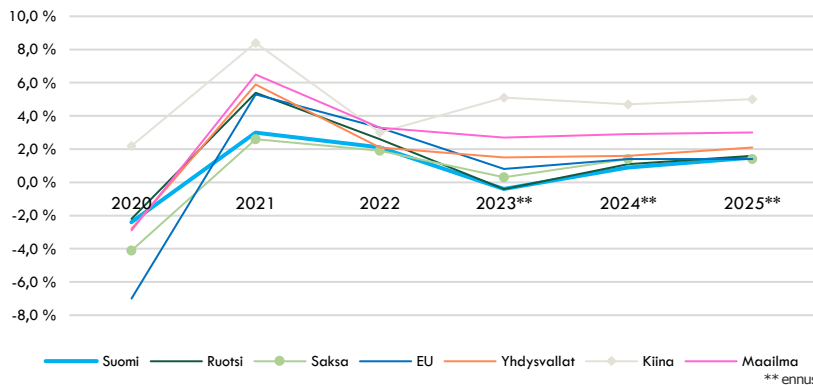
Talouden tunnusluvut

Bruttokansantuote

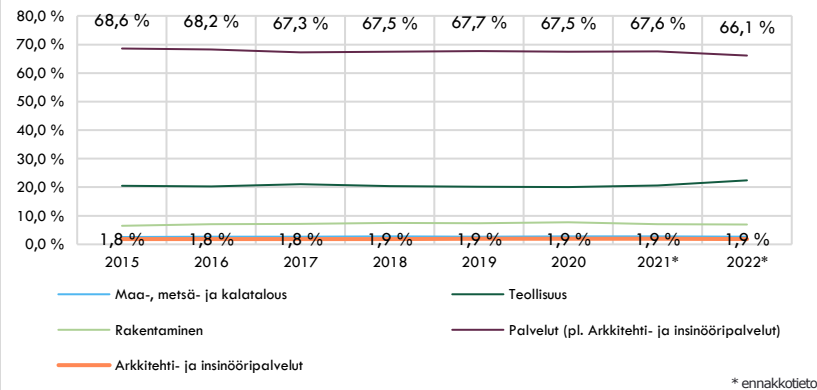
Suomen pysähtyneen talouden kasvun ennustetaan piristyvän inflaation hidastuessa ja uusien investointien nopeuttaessa kasvua

Tuoreimpien ennusteiden mukaan Suomen BKT on kääntymässä kasvuun vuonna 2024. Bruttoarvonlisäystä syntyy etenkin palveluliiketoiminnassa, joskin viime vuosina palvelualojen osuus kokonaisuudesta on supistunut teollisen toiminnan arvonlisän määrän kasvaessa. Samalla kuitenkin suunnittelu- ja konsultointialan osuus arvonlisäyksestä kasvanut.

Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos, prosentteina

Toimialan osuus Suomen bruttoarvonlisäyksestä (%)

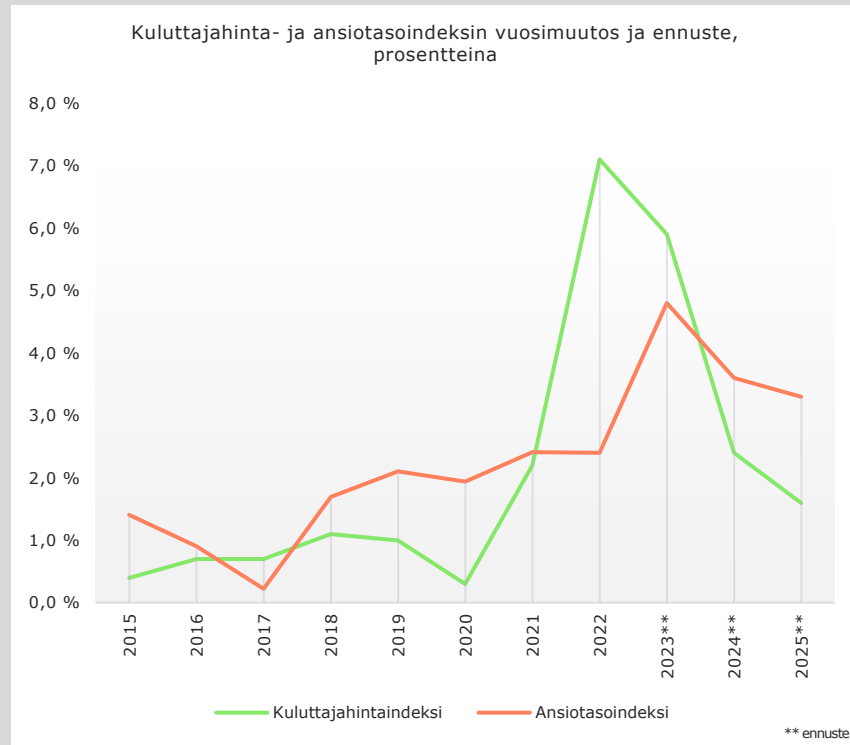
Näkemys: Suomen talous ja uuden teollisuuden osuus arvonlisäyksestä tulevat kasvamaan vihreän siirtymän investointien realisoituessa kasvattaen samalla kysyntää suunnittelu- ja konsultointipalveluille.

Inflaatio

Inflaation odotetaan hidastuvan tulevina vuosina, yksityisen kulutus lisääntyy kotitalouksien ostovoiman kasvaessa

Yksityisten kuluttajien ostovoiman kasvaminen tukee talouskasvua tulevaisuudessa. Ostovoiman kasvun taustalla ovat mm. raaka-aineiden ja energian hintojen lasku, joka heijastuu myös liiketoimintaan.

Näkemys: Raaka-aineiden ja energian hintojen lasku tulee välittymään paitsi kuluttajahintoihin myös lisäämään teollisuuden mahdollisuuksia investoida ja hankkia uusia suunnittelu- ja konsultointipalveluita. Uusien asuntojen rakentaminen vähenee kuitenkin edelleen lähivuosina ja suunnittelu- ja konsultointipalveluiden tulee mukautua ja panostaa vihreän siirtymän edistävissä investointihankkeissa tukemiseen.

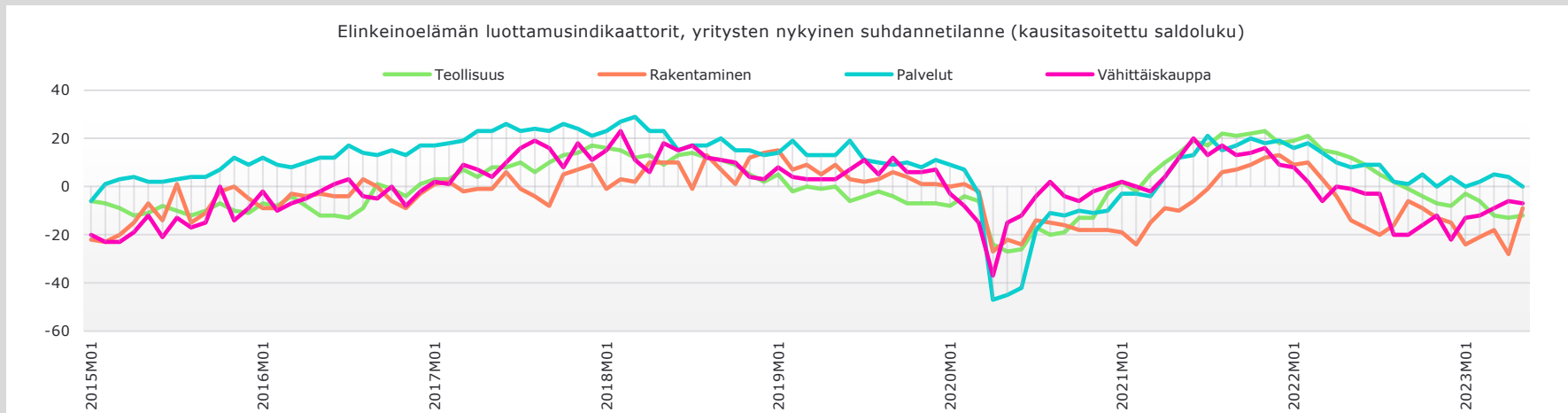

Luottamusindikaattorit

Epävarma tilanne Euroopassa vaikuttaa elinkeinoelämän luottamukseen Suomessa ja Euroopassa

Toimialojen luottamus talouden kehitykseen on heikkoa johtuen epävarmasta tilanteesta maailmalla ja Euroopassa.

Suomen ja Euroopan talouden kehityksessä on nähtävissä lähivuosina selkeitä epävarmuuksia, mikä vaikuttaa toimijoiden ja investoijien halukkuuteen investoida.

Näkemys: *Epävarma Euroopan ja maailman tilanne vaikuttaa elinkeinoelämän luottamukseen, joka heijastuu suunnittelualaan etenkin asuinrakentamisen vähenemisenä lähivuosina.*

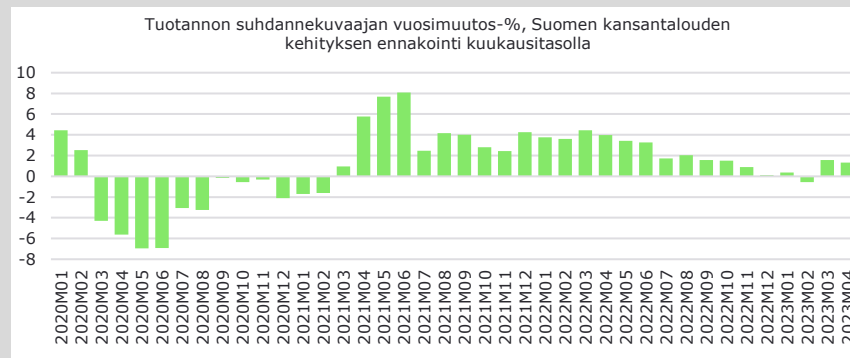
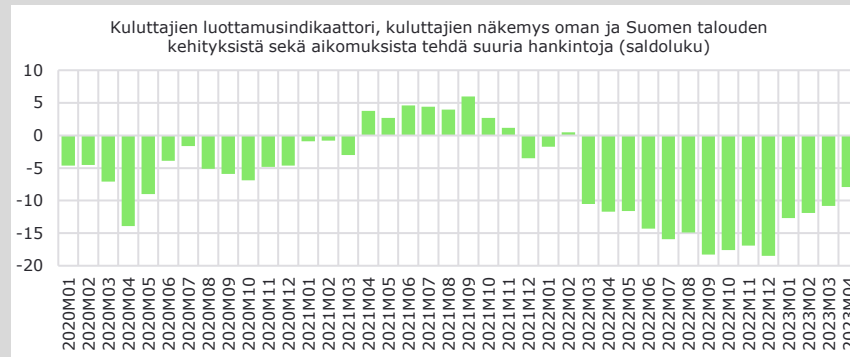
Luottamusindikaattorit

Epävarma tilanne Euroopassa vaikuttaa kuluttajien luottamukseen Suomessa ja Euroopassa

Kuluttajien luottamus talouden kehitykseen on heikkoa johtuen epävarmasta tilanteesta maailmalla ja Euroopassa.

Suomen ja Euroopan talouden kehityksessä on nähtävissä lähivuosina selkeitä epävarmuuksia, mikä vaikuttaa kuluttajien halukkuuteen tehdä suuria hankintoja tai investointeja.

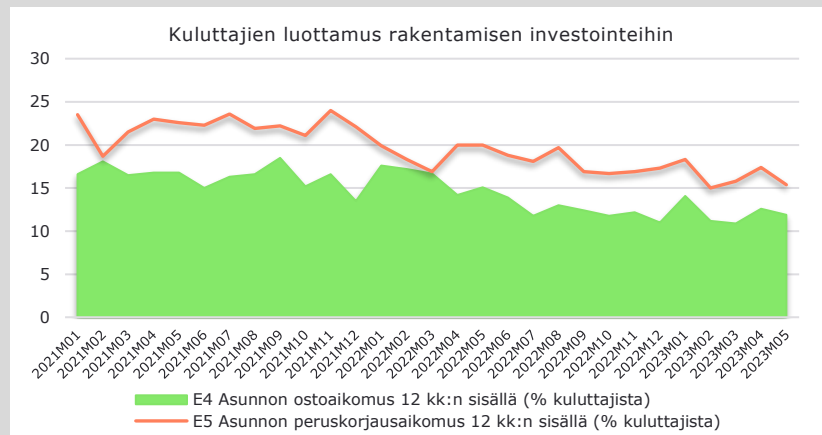
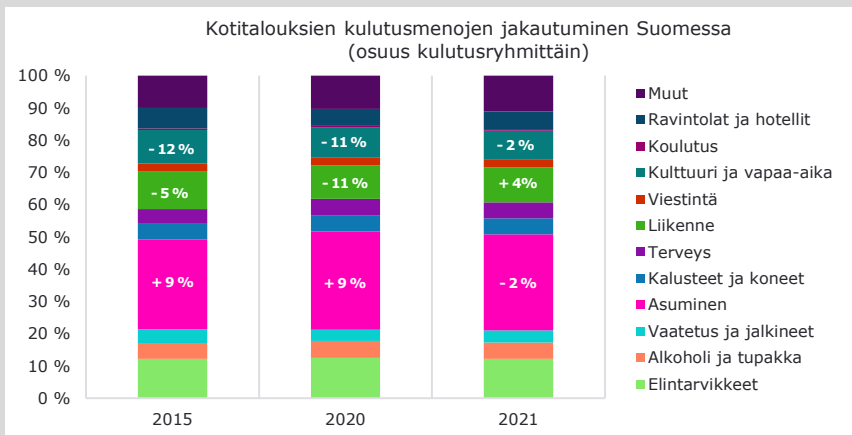
Näkemys: *Epävarma Euroopan ja maailman tilanne vaikuttaa kuluttajien luottamukseen, joka heijastuu suunnittelualaan etenkin asuinrakentamisen vähenemisenä lähivuosina.*

Kulutus

Nousevat palkansaajakorvaukset kasvattavat kulutusta palveluihin ja kestäviin kulutustavaroihin, mutta eivät suurempiin investointeihin epävarmassa talouden tilanteessa

Investoinnit asuntoihin ja rakentamiseen epävarmassa tilanteessa ovat kaukana prioriteettilistan kärjestä ja korkojen ollessa korkeat. Etenkin kuluttajat tulevat lähivuosina varmistamaan omaa talouttaan ja lisäämällä panostusta elämisen menoihin ja muuhun kulutukseen asuntoihin ja rakentamiseen investoimisen sijaan.

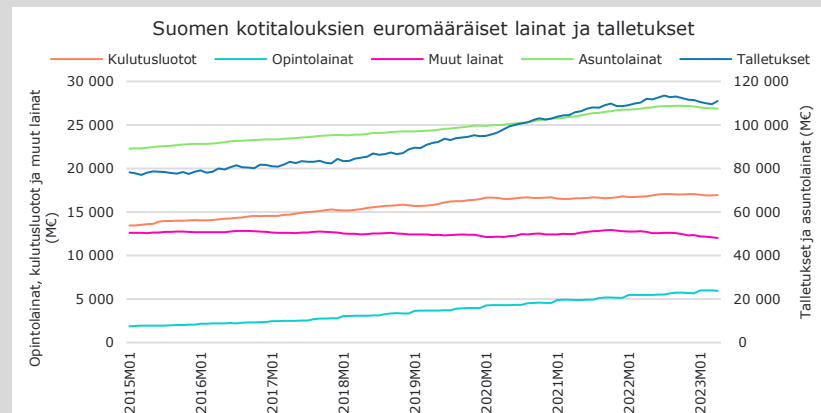
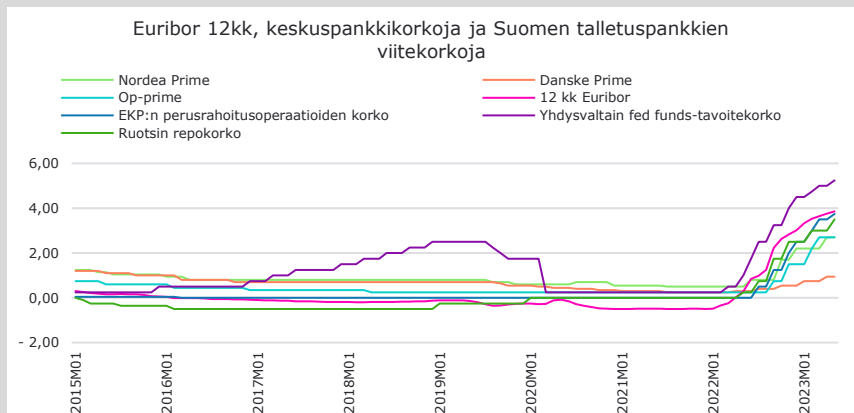

Näkemys: Suunnittelu- ja konsultointialan on valmistauduttava tukemaan rakennuttajia etenkin Etelä- ja Länsi-Suomessa, joissa kuluttajien luottamus rakentamisen investointeihin (asuntojen osto ja peruskorjaukset) on ollut suurinta viime vuosina. Samalla muuttoliike ja hiipunut kuluttajien luottamus rakentamisen investointeihin Itä- ja Pohjois-Suomessa heikentävät alueiden rakentamisen markkinoita.

Korot

Korot olivat viime vuosina ennätyksellisen matalalla tasolla ja kotitalouksien velkaantumisaste kasvoi, nyt nopeasti kasvaneet korot aiheuttavat haluttomuutta lainanottoon

Korot ovat nousseet viimeisen parin vuoden aikana korkeiksi jo pitkän aikaa totuttuun maltilliseen tasoon nähden. Kuluttajille muodostuu investointipelkoa, lainoja on markkinoitu viime vuosina "ilmaisena" nollakorkoisena rahana, mikä osaltaan on kasvattanut mm. opintolainojen osuuden merkittävä kasvua ja ylläpitänyt aktiivista asuntolainojen oton trendiä. Nyt on nähtävissä asuntokaupan hiipumista ja jo "varatuistakin" asunnoista hankkiudutaan paikoin eroon kasvaneiden korkokustannusten seurauksena.

Näkemys: Korkojen nousu on vaikuttanut kaikkiin, mutta etenkin kiinteistösektoriin. Asuntokauppa jumittaa ja uusien asuntojen kauppa on vähentynyt merkittävästi. Kiinteistösektorin ja asuinrakentamisen toimialan ahdinko heijastuu myös suunnittelu- ja konsultointialaan, jonka on haettava vakautta teollisesta rakentamisesta, korjausrakentamisesta ja uusista palveluista.

Tutkimus ja kehitys

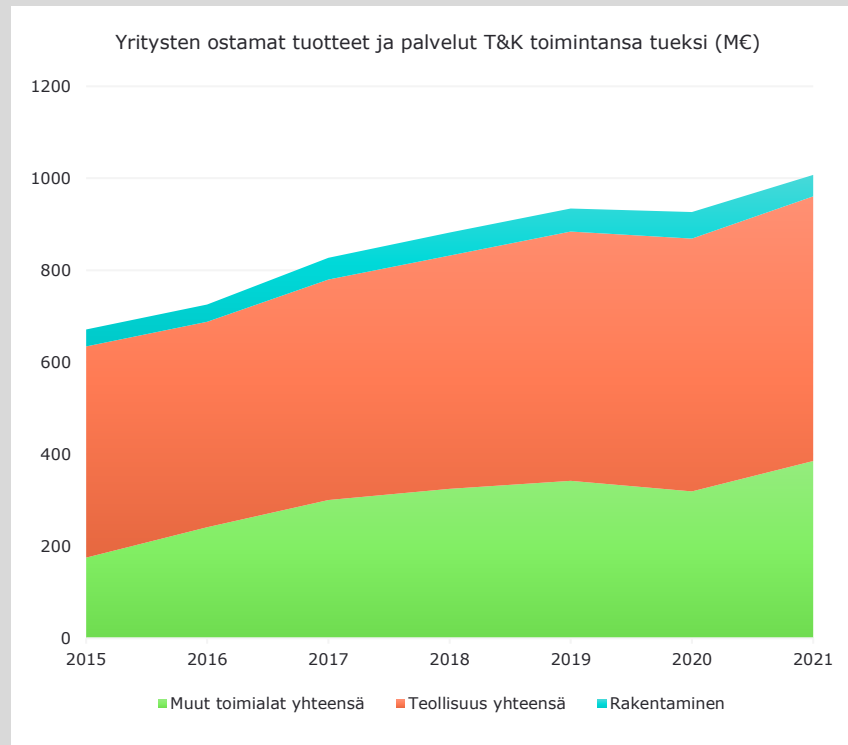
Toimialat investoivat entistä enemmän tutkimus- ja kehittämistoimintaan Suomessa

Suomessa noin 2,7 % osuus muodostuvasta bruttokansantuotteesta käytetään T&K-toimintaan. Osuus on viime vuosina kasvanut tasaisesti, joskin vuoden 2009 huippuun on yhä matkaa, jolloin osuus oli noin 3,7-3,8 %.

Yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat kasvaneet (% ed. vuoteen nähden) viime vuosina selkeästi mm. alkutuotannossa, rakentamisen sekä kaupan ja informaatio-, viestintä- ja ohjelmistotuotannon aloilla.

Suunnittelu- ja konsultointialan osuus tutkimus- ja kehittämistoiminnan harjoittamiseen hankituista kaikista tuotteista ja palveluista on kuitenkin varsin pieni ja vaihdellut voimakkaasti viime vuosina (0,31 - 0,65 %).

Näkemys: *Palveluostot ovat keskeinen osa tutkimus- ja kehittämistoimintaa Suomessa. Suunnittelu- ja konsultointialan tulisi tarttua entistä vahvemmin mahdollisuuteen tarjota omaa asiantuntemustaan ja palveluitaan teollisuuden, rakentamisen ja palveluliiketoiminnan T&K-toiminnan tueksi.*

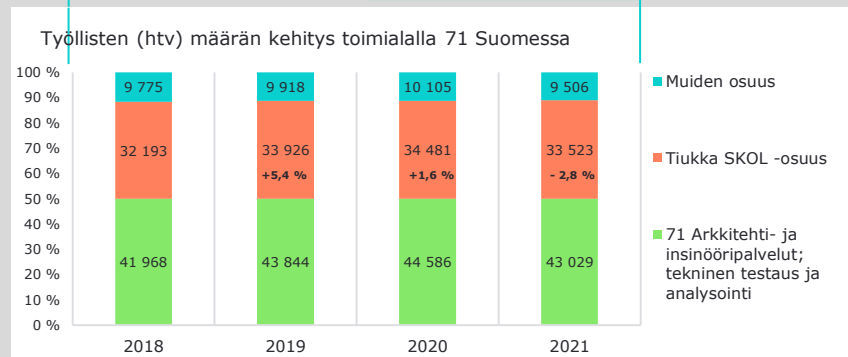
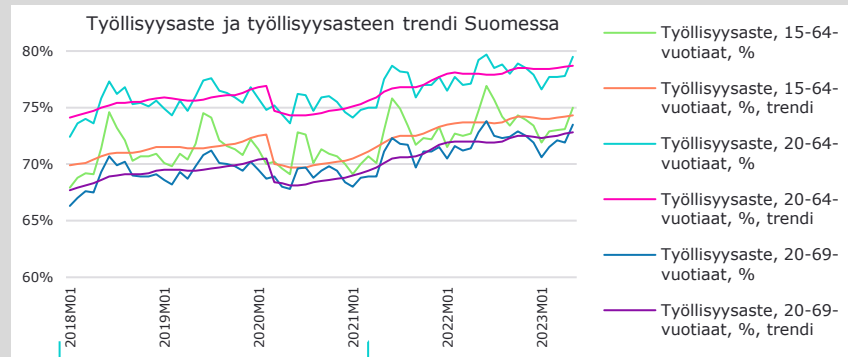

Työllisyys

Suomen työllisyysaste on kehittynyt pitkään positiiviseen suuntaan, samalla palveluiden osuus työllisyyden rakenteesta on kasvanut

Suomen työllisyysaste on kasvanut tasaisesti jo pidemmän aikaa (ja tulee jatkamaan kasvuaan), mutta on kuitenkin selkeästi muita Pohjoismaita jäljessä. Suunnittelu- ja konsultointialan työllisyyden osuus kokonaisuudesta on vaihtelevaa. Tulevaisuudessa suunnittelu- ja konsultointialalla tullaan tarvitsemaan yhä koulutetumpia moniosaajia.

Näkemys: Suomen työllisyysaste tulee jatkamaan kasvuaan ja palveluiden osuus työllisistä pysymään vahvana. Teknologinen ja markkinoiden kehitys vaikuttavat työllisyyden rakenteeseen ja toimenkuvat muuttuvat, samalla syntyy uusia työpaikkoja mm. puhtaan (vihreän) siirtymän vauhdittamana. Osa nykyisistä tehtaista suljetaan ja toimintaa ajetaan alas, mutta samalla Suomeen rantautuu uusia merkittäviä investointeja jotka tarvitsevat uutta työvoimaa suoraan toiminnassaan ja koko arvoketjun tasolla. Suuria ikäpolvia eläköityä ja työllisyysstarve on täytettävä työttömillä ja työperäisellä maahanmuutolla. Kohtaantongelmasta muodostuu merkittävä haaste toimialakohtaisen osaamisen ja alueellisen työvoiman saatavuuden näkökulmasta.

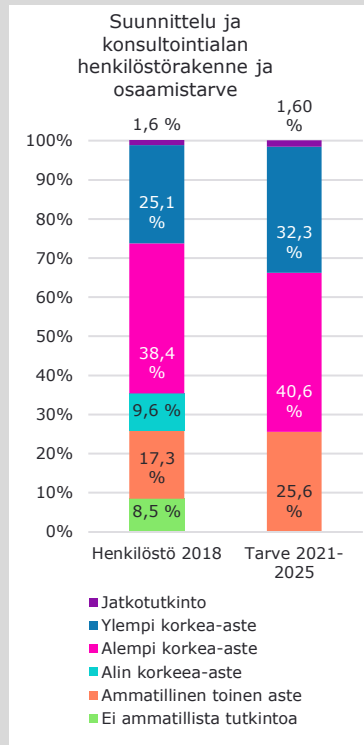
Koulutus

Suomen nuorten aikuisten (25-34 vuotiaat) koulutustason kasvu on pysähtynyt, samalla korkeakoulutettuja tarvitaan yhä enemmän.

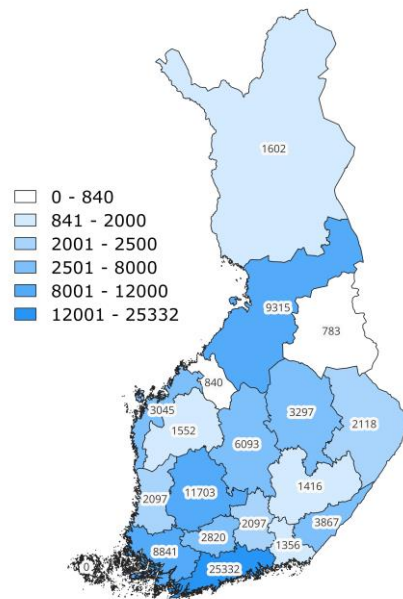
Suomessa tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän korkeakoulutettuja osaajia nykyisen väestön ikääntyessä.

Nuorten aikuisten (25-34 vuotiaat) koulutusaste on enää OECD-maiden keskitasoa. Korkeakoulutettuja on eniten suurissa kaupungeissa ja niiden lähialueilla. Opiskelu- ja työpaikkojen ja niiden hakijoiden ala- ja aluekohtaisessa kiinnostuksessa on suuria eroja, joihin tulee reagoida nopeasti kohtaanto-ongelman hillitsemiseksi.

Näkemys: *Kohtaanto-ongelma hiertää myös suunnittelu- ja konsultointialaa, jossa tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän korkeakoulutettuja moniosaajia. Osaajat (etenkin nuoret osaajat) pakkautuvat yliopistokaupunkien lähelle kasvukeskuksiin ja osa maakuntien työpaikoista jää täyttämättä. Työn joustavuuden ja etätöiden lisääntyminen helpottavat suunnittelu- ja konsultointialan alueellisen osaajatarpeen täyttämistä, mutta voi aiheuttaa haasteita kuntien taloudelle rahan virratessa kuntien ulkopuolelle.*

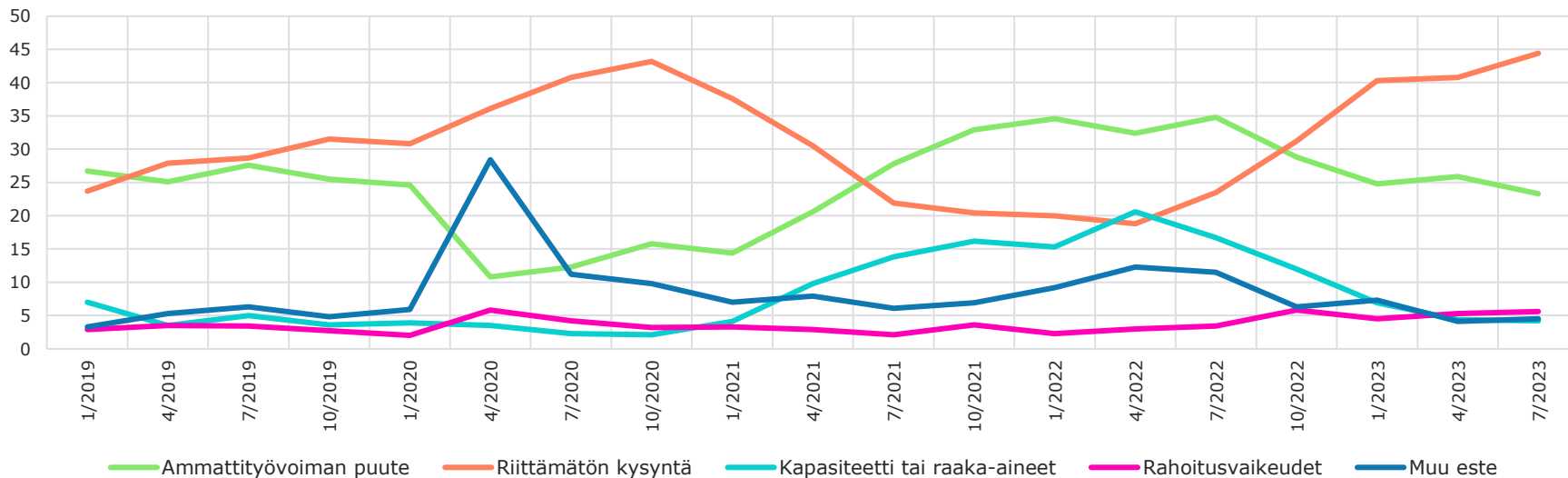
Tekniikkaa, luonnontieteitä ja tietojenkäsittelyä korkeakoulutasolla opiskelevien henkilöiden lukumäärä maakunnittain

Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän tuotantokapeikat

Teollisuus, rakentaminen ja palvelut, osuus vastanneista (%)

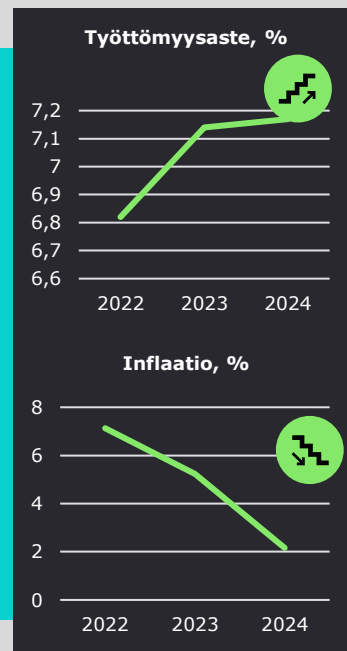
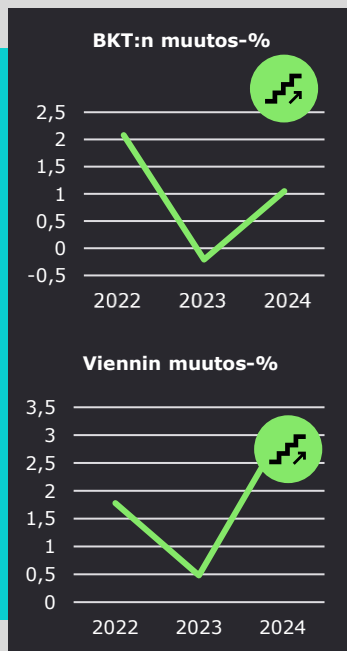

Näkemys: Elinkeinoelämän yritysten vastausten perusteella kasvun suurin haaste tällä hetkellä on kysynnän riittämättömyys, joka on samalla tasolla kuin koronapandemian aikana. Työvoiman saatavuus on helpottanut hieman mutta se on yhä merkittävä hidaste yritysten toiminnassa.

Suomen talouden odotetaan kehittyvän positiiviseen suuntaan

- Ennusteet osoittavat Suomen talouden kääntyvän kasvuun vuonna 2024.
- Ennusteissa on kuitenkin merkittävää vaihtelua tahosta riippuen.
- Erot vuoden 2024 ennusteissa ovat 0,9 – 4,5 prosenttiyksikön välillä indikaattorista riippuen.

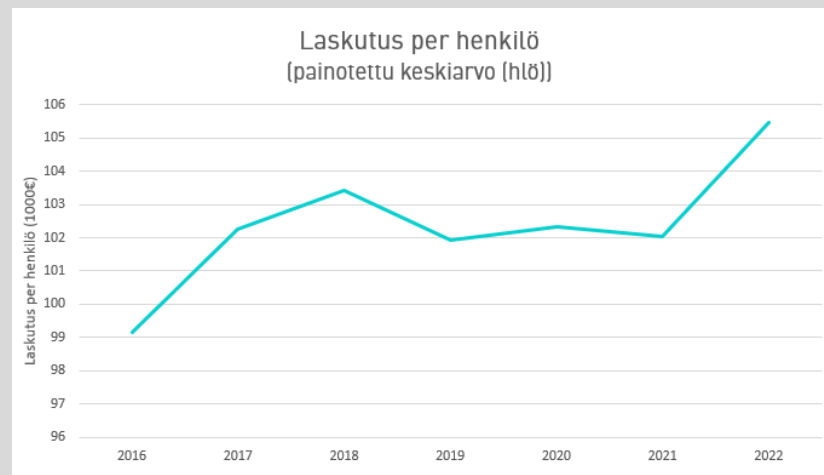
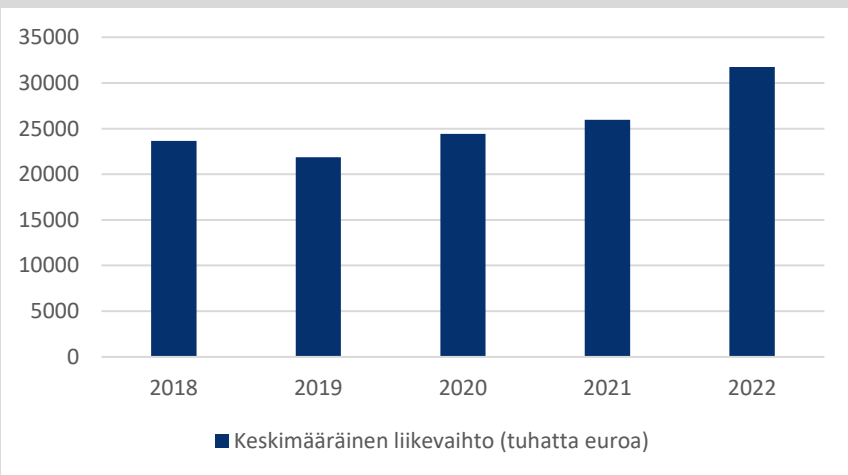
Kuvaajat osoittavat yhdeksän eri tahon talouden ennusteista lasketun keskiarvon Suomen talouden ja työllisyyden kehitykselle. Ennusteet on koottu aikaväliltä 1.1.2023-30.6.2023 kansainvälisten ja suomalaisten pankkien sekä tilastoviranomaisten ja tutkimuslaitosten arvioista.

SKOL-yritysten liikevaihdon kehittyminen

Keskimäärin SKOL:n jäsenyrityksen liikevaihto on ollut nousussa viimeisen viiden vuoden aikajänteellä. Vuonna 2022 liikevaihto oli keskimäärin noin 32 milj. euroa.

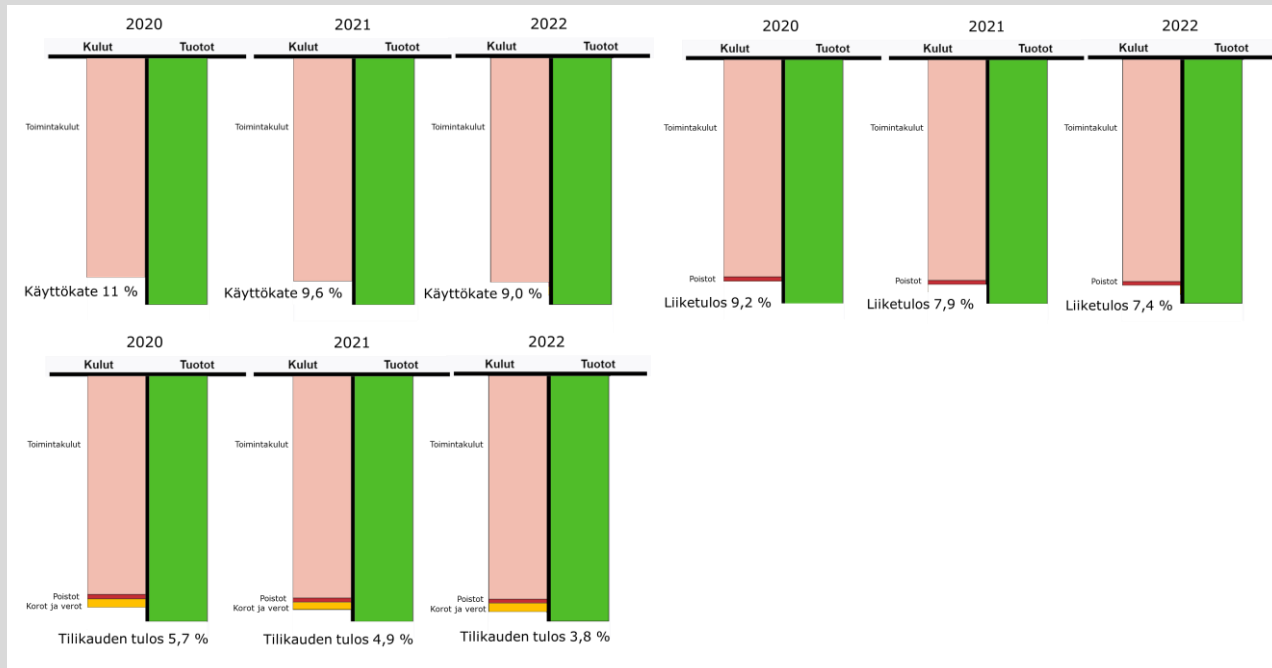
Keskimäärin SKOL:n jäsenyrityksen liikevaihto/per henkilö on ollut hieman aaltoileva mutta silti kasvusuuntainen viiden vuoden aikajänteellä. Vuonna 2022 liikevaihto/per henkilö oli keskimäärin noin 105 tuhatta euroa.

Näkemys: SKOL ry:n yritysten liikevaihto ja työntekijäkohtainen liikevaihto on ollut viime vuosina kasvusuuntainen.

SKOL-yritysten kannattavuuden kehittyminen

Oheisissa kuvaajissa on havainnollistettu keskimääräisen SKOL:n jäsenyrityksen kannattavuutta käyttökateen, liike tuloksen ja tilikauden tuloksen avulla.

Näkemys: Keskimääräisen SKOL:n jäsenyrityksen kannattavuus on ollut heikkenemässä viimeisen kolmen vuoden aikajänteellä.

2

Päätoimialojen suhdanteet ja investoinnit Suomessa

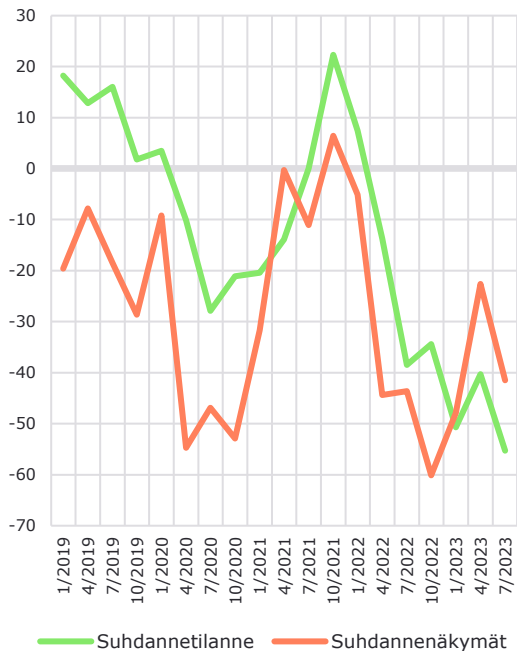
Talonrakentaminen

Infrarakentaminen

Teollisuus

Talonrakentamisen tilannekuva

Rakentamisen suhdannetilanne, saldoluku

Suhdanne

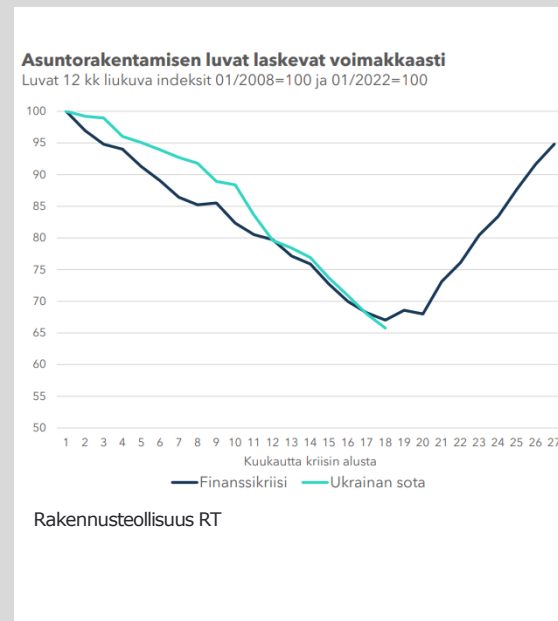
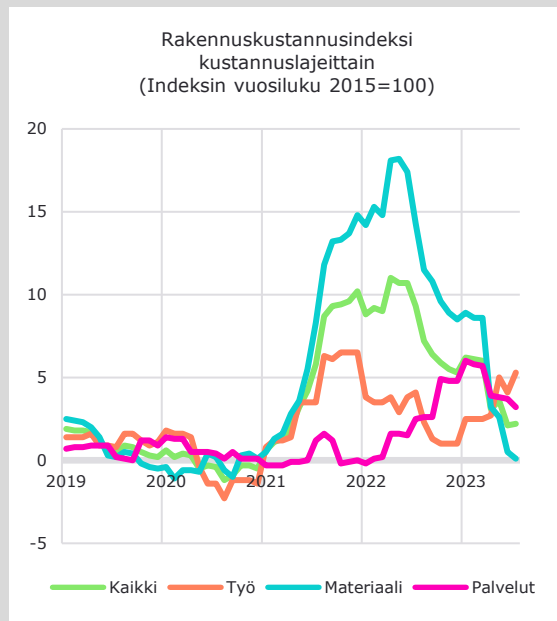
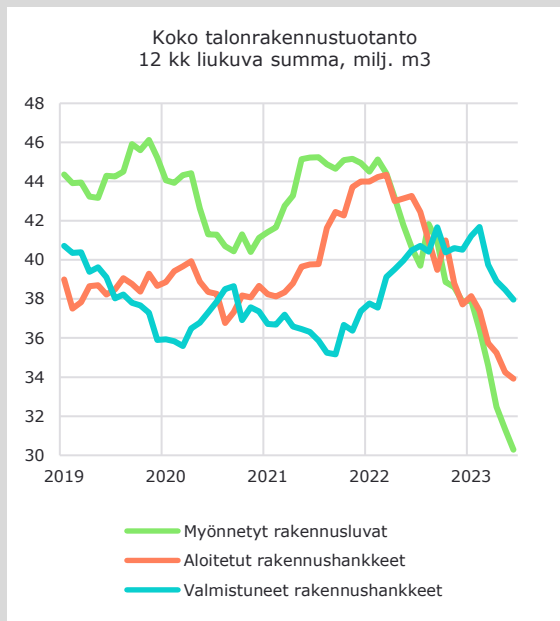
- Rakennusteollisuus arvioi asuntorakentamisen olevan paremmassa tilanteessa kuin finanssikriisin aikaan
- Rakennuslupien määrä vähentynyt selvästi eivätkä kaikki aloitukset välttämättä käynnisty luvista huolimatta, asuntotuotannon lupakehitys ennakoii laskua pitkälle vuoteen 2024
- Korjausrakentamista hidastaa korkojen ja remonttikustannusten nousu
- Kasvukeskusten ulkopuolella toimitilarakentamisen lasku on ollut kasvukeskuksia jyrkempää. Oman lisähaasteensa kasvukeskusten ulkopuolisille alueille tuo sote- ja pelastusalan toimitilojen organisointi, joka voi vähentää toimitilarakentamista entisestään
- Rakentamisen hintojen nousuvauhti on alkanut tasaantumaan. Rakentamisen työllisyyden ennakoidaan heikentyvän voimakkaasti
- Nopeasti noussut korkotasoa pitää asuntosiirtokysynnän alhaisella tasolla
- Hallitusohjelman linjauksien mukaan asumisoikeuskohteiden tukien lakkauttamisesta heikentää talonrakentamisen suhdannetta entisestään

Kysyntäajurit

- Kerrostalorakentamisessa keskeneräisten rakennusten rakentamisaika jatkaa rakentamisen volyyymiä vielä suhteellisen korkeana koko loppuvuoden
- RT:n yrityskyselyn mukaan epävarmuus Ukrainan sodasta ja sen talousvaikutuksista on pitkälti hävinnyt
- Investointiympäristö Suomessa nähdään positiivisena ja vihreän siirtymän investointien odotetaan vauhdittavan talouskasvua
- Vihreän siirtymän hankkeiden lupakäsittelylle on annettu väliaikainen etusija aluehallintovirastoissa vuosina 2023–2026
- Pandemian jälkeinen hybridityöskentely on tullut jäädäkseen ja se lisää kysyntää uusille tehokkaammille toimitiloille.
- RT arvioi asuntojen peruskysynnän pysyvän vahvana tulevina vuosina kaupungistumisen ja kuluttajien tulojen kasvun myötä
- Kaupungistumisen myötä julkisten palveluiden järjestäminen lisää julkisten rakennusten volyyymiä erityisesti kasvukeskuksissa

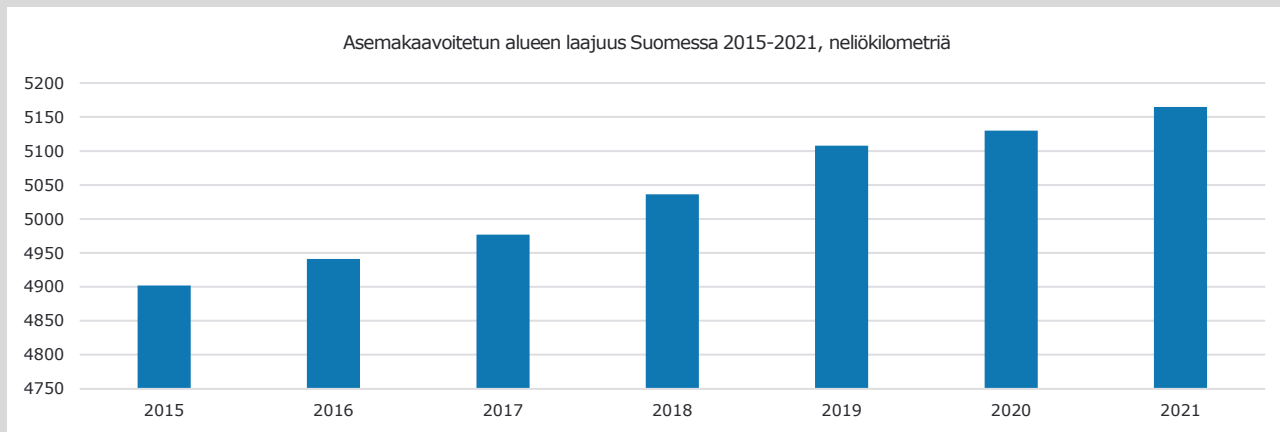
Talorakentamisen tilannekuva

Talorakennustuotannon määrä on laskusuhdanteessa. Rakentamisen materiaalikustannusten nousu on tasoittunut mutta työn kustannusindeksi on yhä nousussa.

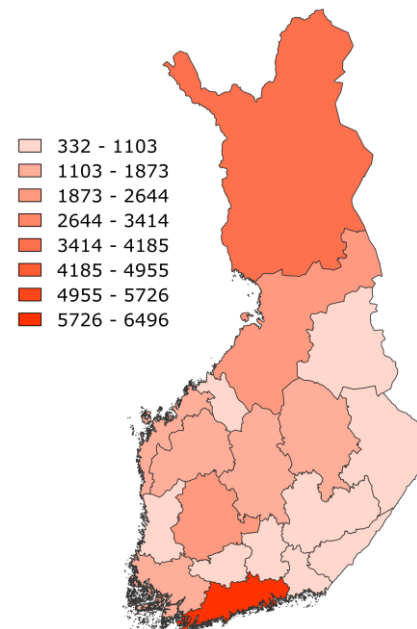
Asemakaavavavaranto

Asemakaavoitus oli ripeää vuosien 2016-2019 aikana, mutta hidastui sen jälkeen. Vuoden 2015 jälkeen eniten on kaavoitettu Uudellamaalla, Lapissa, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Asemakaavoituksen määrä kertoo siitä, miten kunnat varautuvat tulevaisuuden arvioituun rakentamismäärään.

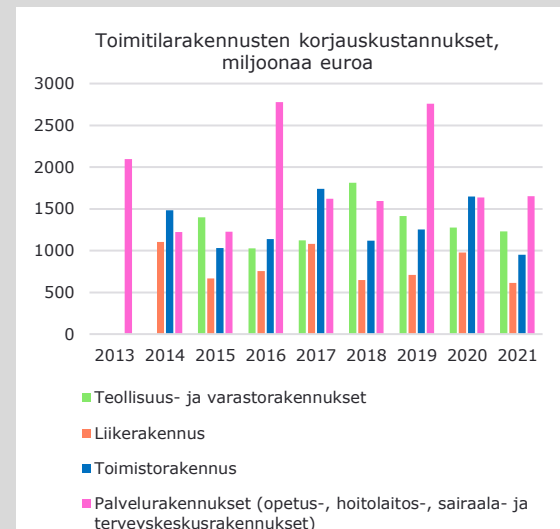
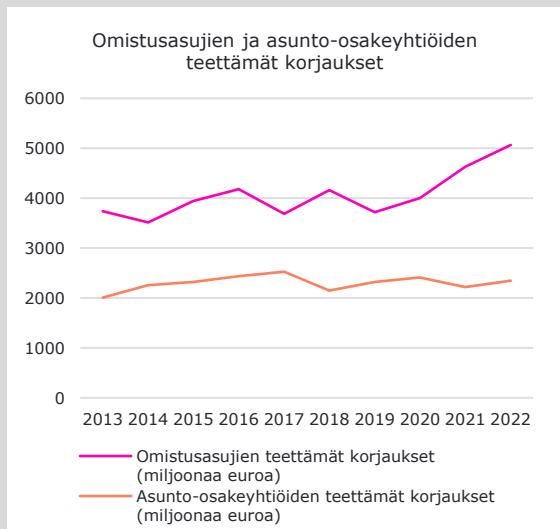
Näkemys: Asemakaavoituksen määrä notkahti vuoden 2019 jälkeen. Alustavasti näyttää siltä, että kaavoitus on hiljaisen vuoden 2020 jälkeen lähdössä taas varovaiseen kasvuun. Rakennusalan hidastuminen voi tarkoittaa olemassa olevan kaavavaranon kasvua. Tämä todennäköisesti nopeuttaa rakentamisprojekteja sitten, kun rakentaminen lähtee uudestaan vauhtiin.

Asemakaavoitetun alueen kasvu vuosien 2015-2021 aikana maakunnittain, hehtaaria

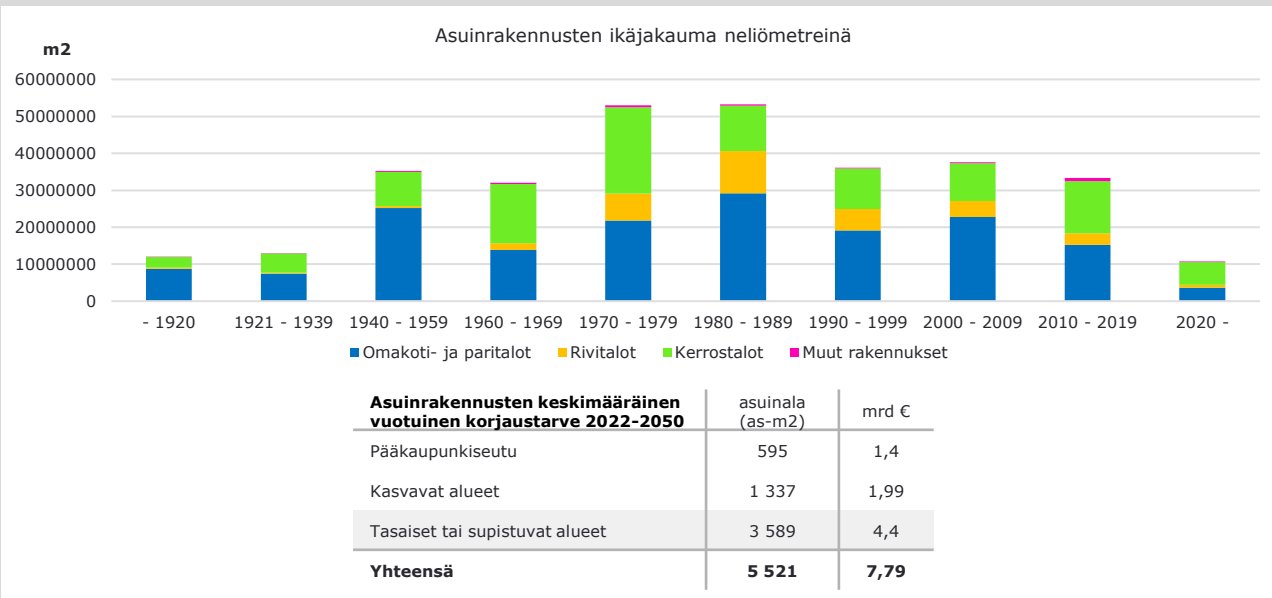
Korjausrakentaminen

Korjausrakentaminen on yleisellä tasolla ollut viime vuosina varsin tasaista. Suurin kasvu on tapahtunut omistusasujien teettämässä korjauksissa, jotka ovat kasvaneet voimakkaasti koronapandemian jälkeen. Toimitilarakennusten osalta vuosien väliset vaihtelut ovat asuinrakennuksia suurempia. Suurimpia vaihtelut ovat palvelurakennusten kohdalla.

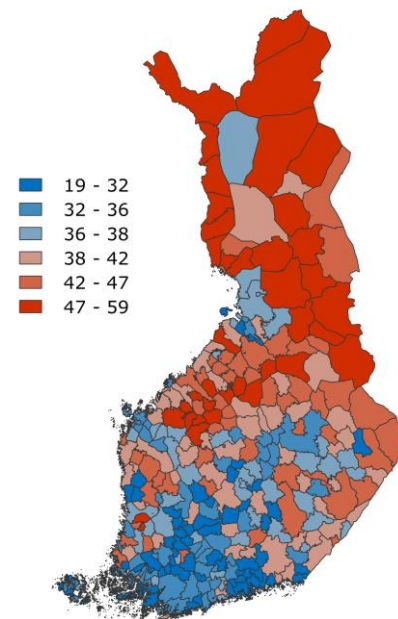
Näkemys: Korjausrakentaminen on pysytellyt toistaiseksi kohtalaisella tasolla pandemiasta ja hintojen noususta huolimatta. Korjausrakentamisen suhdanne on kuitenkin laskusuuntainen. Etätöiden yleistyessä tyhjilleen jääneitä toimistorakennuksia saatetaan jatkossa muuttaa aiempaa enemmän muuhun käyttöön. Esim. KTI Kiinteistöiedon mukaan toimistotilojen vajaakäyttöaste oli vuonna 2022 16 %. Tämä luo kasvavia markkinoita korjausrakentamiseen keskittyneille yrityksille.

Rakennusten korjausvelka

Näkemys: Alueellisesti peruskorjauskäisten rakennusten suuri osuus korostuu Pohjois- ja Itä-Suomessa. Asuinrakennusten keskimääräinen vuotuinen korjaustarve pääkaupunkiseudulla ja kasvavilla alueilla on arvioitu olevan yhteensä noin 3,4 mrd. euroa vuosittain. Rahoituksen saaminen korjausrakennuskohteisiin kiristyy erityisesti supistuvilla alueilla. Rakennusten korjaustarve tarjoaa kuitenkin merkittävän pohjan alan liiketoiminnalle.

Peruskorjauskäisten rakennusten (rakennettu 60-80-luvulla) %-osuus kunnan rakennuskannasta

2

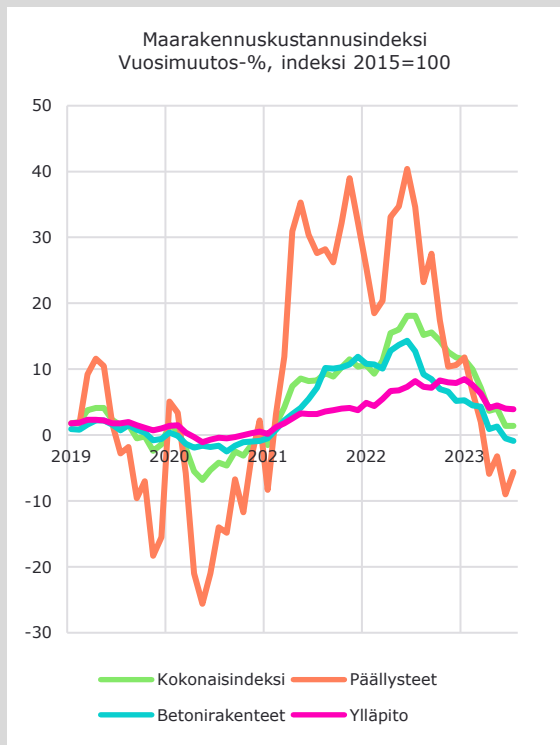
Päätoimialojen suhdanteet ja investoinnit Suomessa

Talonrakentaminen

Infrarakentaminen

Teollisuus

Infrarakentamisen tilannekuva

Suhdanne

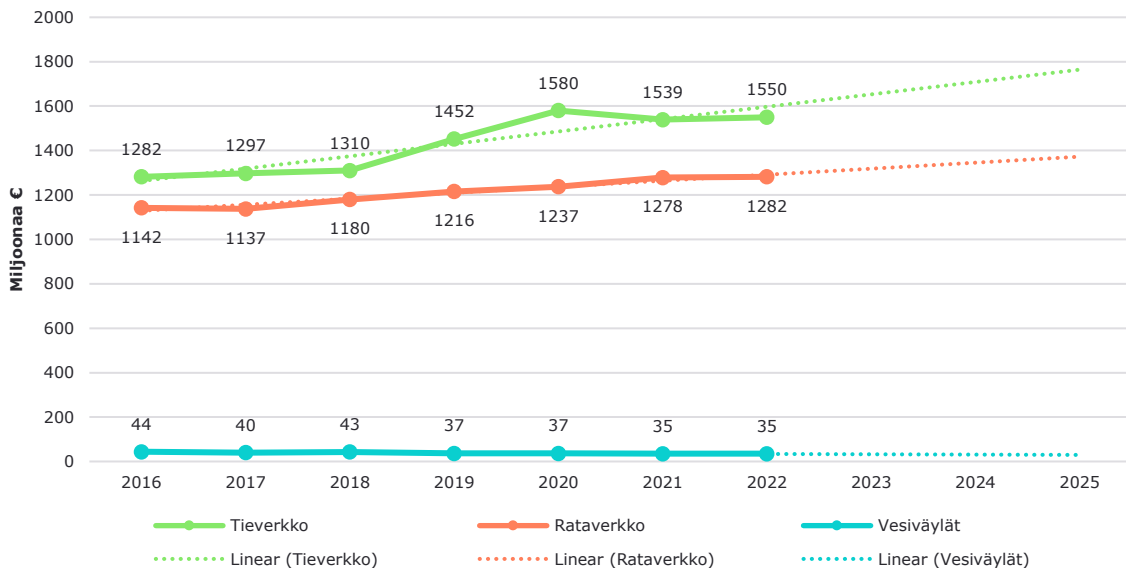
- Rakennusalan suhdanneryhmä (RAKSU) ennakoii infrarakentamisen määrän supistuvan vuonna 2023 8 prosenttia ja kääntyvän jälleen lievään 1 % kasvuun vuonna 2024. RT ja MANK ry puolestaan arvioivat infrarakentamisen kutistuvan 5-6 % vuonna 2023 ja 1-2 % lisää vuonna 2024
- Talonrakentamisen vähentyessä siihen liittyvä infrarakentaminen vähenee samanaikaisesti
- Katu- ja raitiotierakentamisen arvioidaan säilyvän korkealla tasolla ja maantie- ja energiahuoltoverkoston rakentamisen arvioidaan kasvavan vuonna 2024
- Maarakentamisen kustannusindeksin vuosien 2021-2022 voimakas nousu on taittunut vuonna 2023
- Kuntien talousahdinko vaikuttaa infrarakentamisen määrärahojen supistumiseen

Kysyntäajurit

- Hallitusohjelman määräaikainen neljän miljardin euron investointiohjelma tukee infrarakentamista. Investointiohjelma koostuu panostuksista mm. työvoiman liikkuvuuden, vientivetoisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kannalta tärkeisiin väylähankkeisiin ja raidehankkeiden edistämiseen kaikkialla Suomessa. Vuoden 2024 talousarviossa maantieverkon korjausvelan purkamiseen osoitetaan 250 miljoonan euron määräraha.
- Hiilineutraalisuustavoitteet ohjaavat infrainvestointeja raideliikenteen suuntaan, mikä näkyy merkittävinä rata- ja raitiotieinvestointeina lähivuosina
- Kaupungistumisen myötä jatkossa investoidaan viihtyisään, turvalliseen ja vähäpäästöiseen infraan ja pyritään luomaan toiminnallisia matkaketjuja
- Vihreän siirtymän investoinnit edesauttavat laitoksiin liittyvän infrastruktuurin ja sähkökantaverkon rakentamista

Valtion liikenneinfrastruktuurin korjausvelka

Väyläverkon korjausvelka 2016-2022

Rataverkon korjausvelka,
kohteiden lukumäärä

2022: 2123 kpl

Maantiesiltojen korjausvelka,
kohteiden lukumäärä

2022: 783 kpl

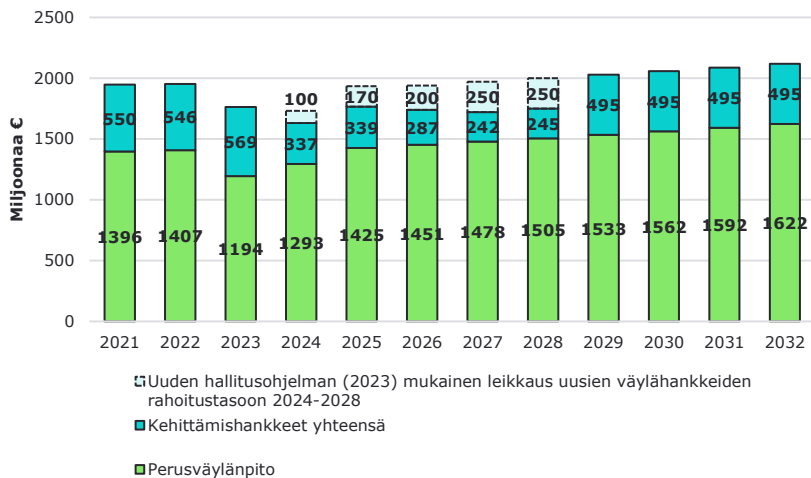
Maanteiden korjausvelka,
pituus kilometreissä ja
kohteiden lukumäärä

2022: 7178 km, 74136 kpl

Näkemys: Väyläverkon korjausvelka tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Tämä voi ilmentyä väylien toiminnallisuuteen ja turvallisuuteen liittyvinä puutteina ja välillisesti muiden investointien tai alueellisen elinvoiman heikentymisenä. Korjausvelan hallinta edellyttää kohteiden priorisoinnin kehittämistä ja korjausinvestointien toteuttamista.

Liikennejärjestelmän kehittäminen ja hallituksen määräaikainen investointiohjelma

Liikennejärjestelmän kehittämisen arvioitu rahoitus 2021-2032

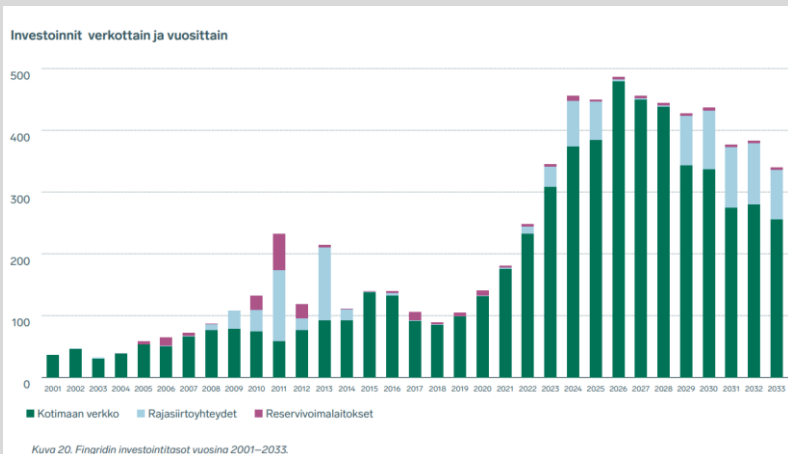

Hallitusohjelman määräaikainen investointiohjelma

Toimenpide	MC
Korjausvelan purkaminen	520
Infrahankkeet (Kehittämismomentti ja MAL-hankkeet)	797
Länsirannikon kilpailukyvyyn ja kasvun edistämispaketti	130
VT5 Leppävirta–Kuopio	140
Pääradan kehittäminen Helsinki–Tampere, Liminka–Oulu-kaksoisraide, Tornio–Kolari -radan sähköistäminen	535
Turun Tunnin juna -yhtiön pääomittaminen (Espoo–Lohja & Turku–Salo)	460
Savonrata–Kouvola–Kuopio nopeuden ja kapasiteetin nosto	50
Lentoradan suunnittelu	43
Karjalanradan kehittäminen Luumäki–Imatra 2. vaihe	215
Rantaradan kehittäminen	80
Puhtaan energian Suomen -kärkihankkeet	160
Puolustusvoimien materiaalihankinnat	50
Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku	20
Yhteensä	3 200

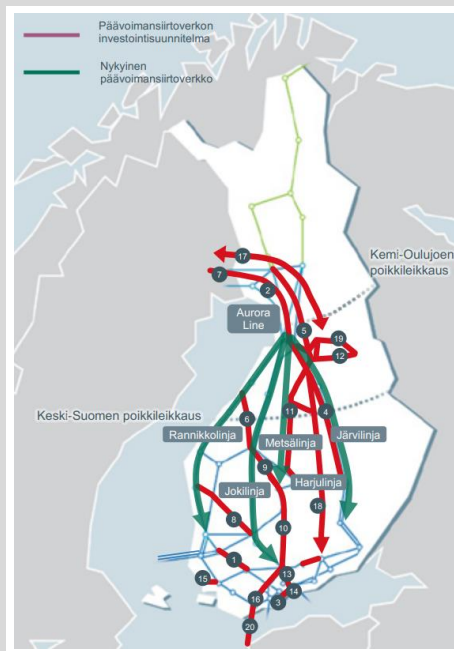
Näkemys: Liikennejärjestelmän kehittämisen rahoituksen arvioidaan olevan tulevaisuudessa kasvusuuntainen, joskin uudessa hallitusohjelmassa (2023) on esitetty rahoitustasoleikkauksia väylähankkeiden rahoitustasoon. Toisaalta hallitusohjelman määräaikainen investointiohjelma tuo mahdollisuuksia infrahankkeisiin. Suunnittelu- ja konsulttialalla muutos voi näkyä alhaisempina tilausmäärinä ja kovempina kilpailuna liikenne- ja infrastruktuurihankkeissa.

Siirtoverkkojen investoinnit kasvussa

Fingridin vuosien 2023–2032 investointisuunnitelman mukaisesti kantaverkon investoinnit olisivat noin 3 mrd €.

Lisäksi Fingrid on arvioinut sähköjärjestelmävisiossaan lisäinvestointitarvetta, joka eri skenaarioiden välillä on noin 1–4 mrd € vuosien 2023–2035 välillä.

Näkemys: Sähkönsiirtoverkkojen kasvavat investoinnit pyrkivät vastaamaan uusiutuvan energian kasvuun investointeihin kasvattaen samalla kysyntää suunnittelu- ja konsultointipalveluille

Vesihuoltoverkoston korjausvelka

25 mrd €

VESIHUOLTO

5 mrd € Vesilaitokset

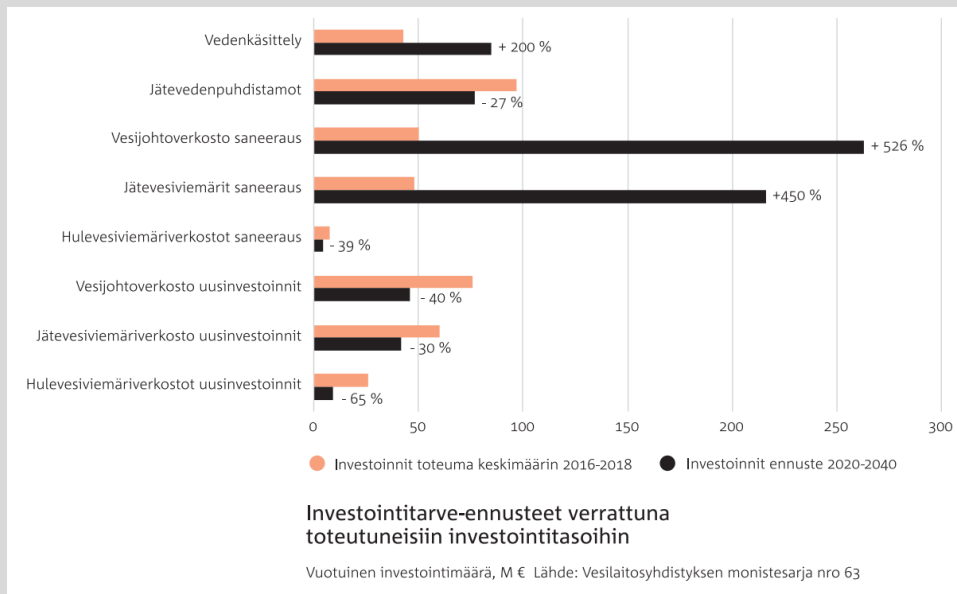
20 mrd € Verkotot

Vesijohdot 107 000 km

Jätevesiviemärit 50 000 km

Tonttivesijohdot noin 17 000 km

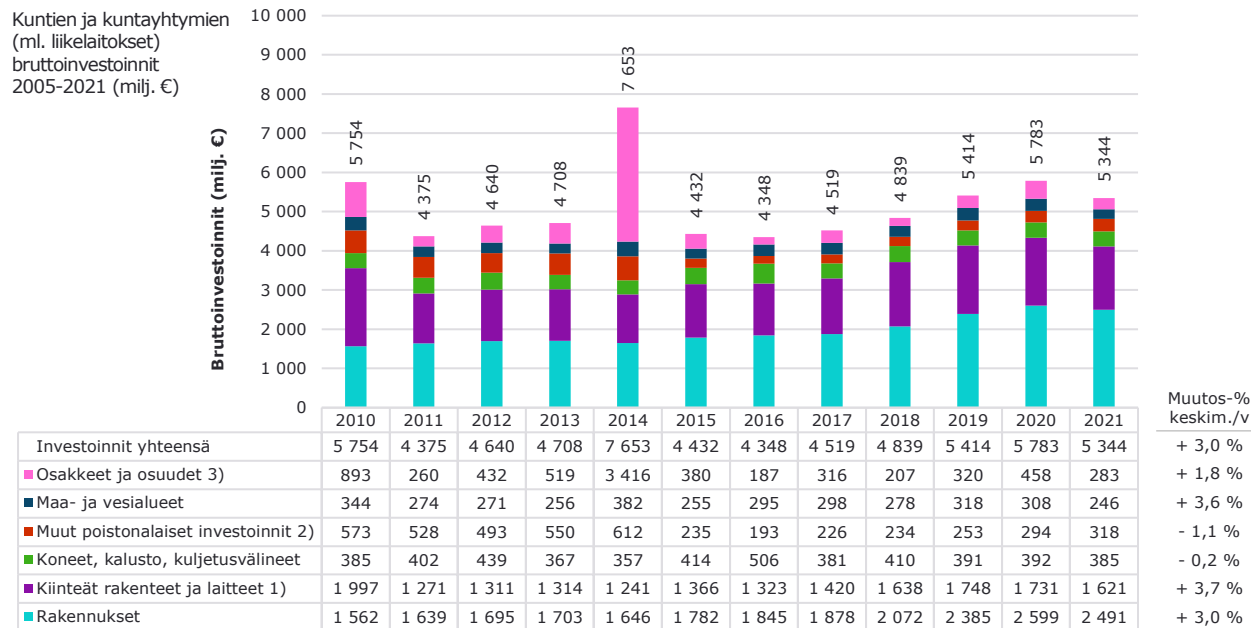
Tonttviemärit noin 12 000 km

Näkemys: Vesihuoltoverkoston vuotuinen kokonaisinvestointitarve on arviolta 777 miljoonaa euroa vuoteen 2040 asti. Investointitarpeet painottuvat erityisesti vesijohto- ja jätevesiviemäriverkostojen saneeraukseen, sillä ne kattavat 80 % koko vesihuolto-omaisuuden arvosta. Suunnittelu- ja konsultointialan näkökulmasta vesihuoltoverkostojen normaali kunnossapito luo mahdollisuuksia, mutta myös uudenlaiset Blue&Green-ratkaisut ja vesihuoltoon liittyvät kiertotalouden ja energian hyödyntämisen ratkaisut tuovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kuntien ja maakuntien investoinnit

Kuntien ja kuntayhtymien investoinnit kasvoivat vuosien 2016-2020 välillä, mutta laskivat jonkin verran vuoteen 2021 tultaessa. Sairaanhoidon- ja erityishuoltopiirien arvioidaan toteuttavan 3,2 mrd. euron investoinnit vuosien 2022-2026 aikana.

Sairaanhoidon- ja erityishuoltopiirien suunnitellut investoinnit yhteensä

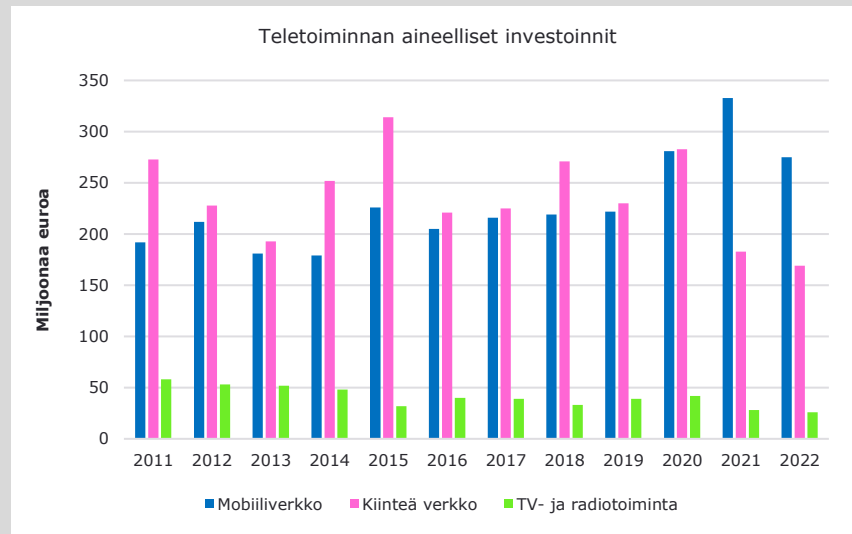
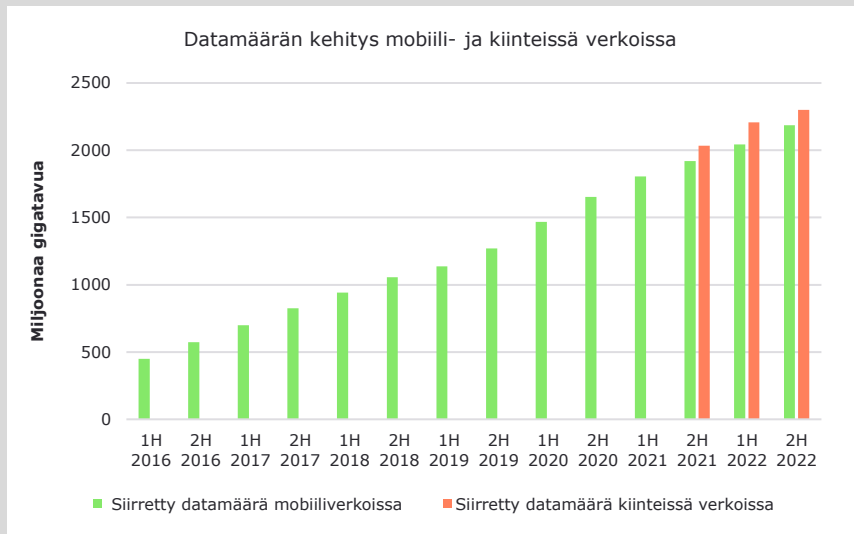
2021:
5 miljardia
170 hanketta

2022:
6 miljardia
190 hanketta

- 1) Mm. kadut, tiet, pysäköintialueet, sillat, puistot, vesi- ja viemäriverkostot
- 2) Sisältää vuosina 2005-2014 liikelaitosten ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Vuosina 2015-2017 ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat on jaettu hyödykeryhmiin.
- 3) Esim. kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen osakkeet ja osuudet, asunto-osakkeet, kuntayhtymien peruspääoman korotus

Tiedonsiirtoinfrastrukturi

Investoinnit tiedonsiirtoverkkoihin ovat jatkuneet siirretyn datamäärän kasvaessa. Mobiiliverkkoihin tehdyt investoinnit pysyneet korkealla. Kiinteän verkon investoinneissa on suuremmat vuosikohtaiset vaihtelut, ja niiden määrä on pysynyt tavanomaista alempana vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Näkemys: Tiedonsiirtoon liittyvät investoinnit tulevat kasvamaan seuraavien vuosien aikana datamäärien kasvaessa ja alueellisen kattavuuden laajentuessa. Suomessa on 1,4 miljooonaa kotitaloutta ilman valokuituyhteyttä ja alan yritykset ovat kertoneet suurista investointisuunnitelmista.

2

Päätoimialojen suhdanteet ja investoinnit Suomessa

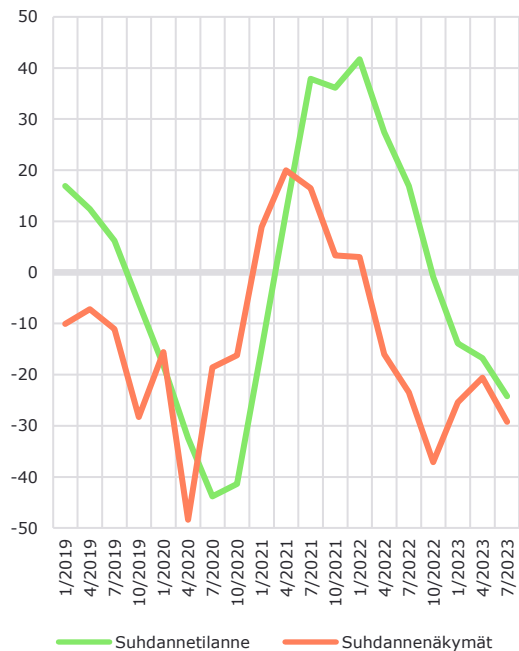
Talonrakentaminen

Infrarakentaminen

Teollisuus

Teollisuuden tilannekuva

Teollisuuden suhdannetilanne, saldoluku

Suhdanne

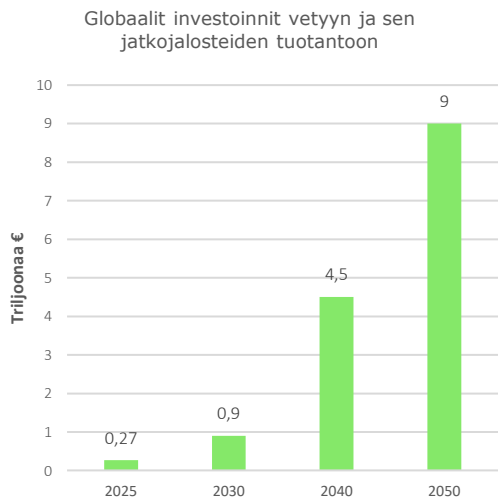
- Maailmantalouden heikkous näkyy teollisuustuotannossa ja alan suhdanne on heikentynyt
- Teollisuusyritysten Q2-tulokset ovat laskussa. Poikkeuksellisen korkean kannattavuuden ajanjakson arvioidaan päättyneen
- Korkeiden hintojen ja hintojen vaikea ennakoitavuus vähentää teollisissa investoinneissa tarvittavien tavaroiden ja palveluiden kauppaa.
- Suomen maantieteellinen sijainti hyökkäyssotaa käyvän Venäjän naapurissa on vaikuttanut tänne tuleviin globaaleihin teollisuusinvestointeihin

Kysyntäajurit

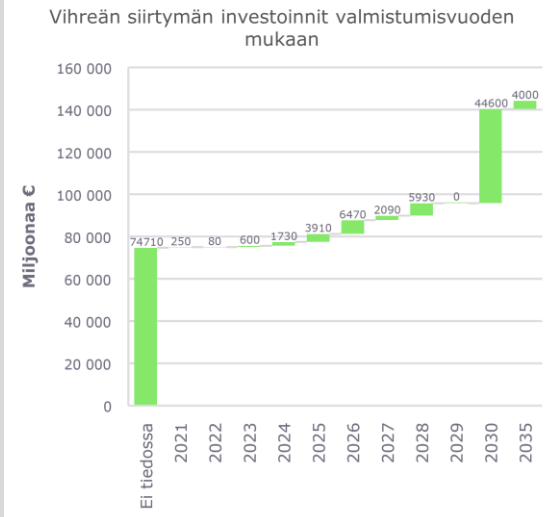
- Teollisuusyritysten vahvat tilauskirjat auttavat heikkoina aikoina
- Suomen sähköomavaraisuus tukee teollisuuden kilpailukykyä
- Teollisuusyritysten asiakkaiden ilmastotietoisuus on lisääntynyt, ja puhdas energia on tärkeä kilpailuvaltti
- Vihreän siirtymän investointien odotetaan vauhdittavan talouskasvua
- Vihreän siirtymän hankkeiden lupakäsittelylle on annettu väliaikainen etusija aluehallintovirastoissa vuosina 2023–2026
- Suomen NATO-jäsenyyden tuomat mahdollisuudet

Vihreän siirtymän investointeja

Globaalisti vetytalouteen liittyvien investointien (vedyn tuotanto, jatkojalostus, siirto ja varastointi) arvioidaan olevan 9 000 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä. Suomeen kohdistuvien vihreiden investointien (mm. aurinko- ja tuulivoima-, vety-, akkuteknologia-, biokaasu-, kiertotaloushankkeet) määrä on arviolta yli 140 miljardia euroa vuoteen 2035 mennessä.

Vihreän siirtymän investoinnin teema	M €
Akkuteknologiat	4 880
Aurinkovoima	1 220
Bioenergia	250
Biohiili	40
Biojalostamo	2 580
Biokaasu	370
Biotuotteet	320
Energiavarasto	2 670
Fossiilisten korvaaminen	190
Hukkalämpö	300
Kiertotalous	490
Lämmitys	20
Lämpöpumput	200
Maatuulivoima	53 680
Merituuivoima	49 800
Muut	120
Siirtoverkko	8 000
Sähköinen liikenne	0
Tekstiilikuidut	430
Teräs	6 100
Vesivoima	20
Vety	11 680
Ydinvoima	1 000
Yhteensä	144 360

Näkemys: Globaalisti vetyyn liittyvät investointimäärät ovat massiivisia tulevina vuosikymmeninä ja tämän arvioidaan tuovan myös Suomeen huomattavan investointipotentiaalin tulevaisuudessa. Vihreän siirtymän investointien määrä Suomessa luo vahvaa tarvetta osaamiselle, joka ei rajoitu ainoastaan energiatekniikkaan vaan monipuolisesti eri aloille.

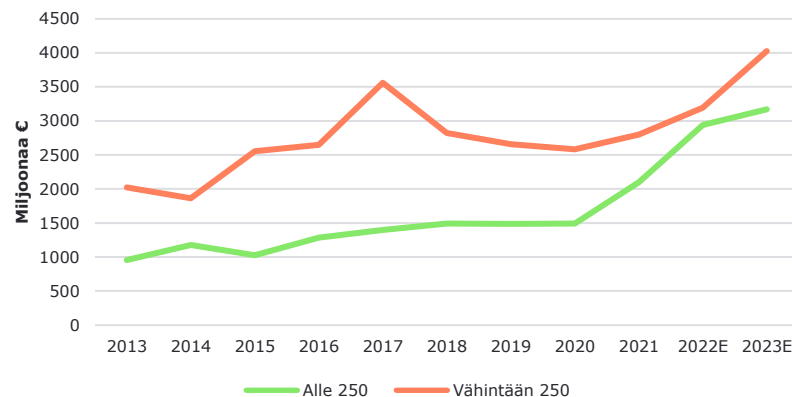
Teollisuuden investointeja

EK:n Investointitiedustelun (16.6.2023) mukaan tehdasteollisuuden kiinteiden investointien arvioidaan kasvavan edellisvuosiin nähden. Toimialoittain tarkasteltuna kasvu on tänä vuonna suurinta teknologia- ja kemianteollisuudessa ja lasku puolestaan energia- ja metsäteollisuuden puolella. Tehdasteollisuuden kiinteiden investointien kasvu painottuu nyt vähintään 250 henkeä työllistäviin yrityksiin

Teollisuuden kiinteät investoinnit ja suunnitelmat 2021-2023
Milj. euroa (käyvin hinnoin)

Toimiala	2021	2022	2023
Elintarviketeollisuus	498	728	733
Metsäteollisuus	841	1 425	1 114
Kemianteollisuus	1 400	1 268	1 775
Rakennustuoteteollisuus	194	196	218
Teknolgiateollisuus	1 728	2 256	3 033
- josta metallien jalostus	265	407	516
- josta kone- ja metallituoteteollisuus	972	1 241	1 617
- josta elektroniikka- ja sähköteollisuus	491	608	900
Muu teollisuus	237	264	325
Tehdasteollisuus yhteensä	4 898	6 137	7 197
Energiateollisuus	2 556	4 960	3 785
Tehdasteollisuus ja energiateollisuus yhteensä	7 454	11 097	10 981

Teollisuuden kiinteät investoinnit 2013-2023
Milj. euroa (käyvin hinnoin), henkilökunnan määrän mukaan jaoteltuna

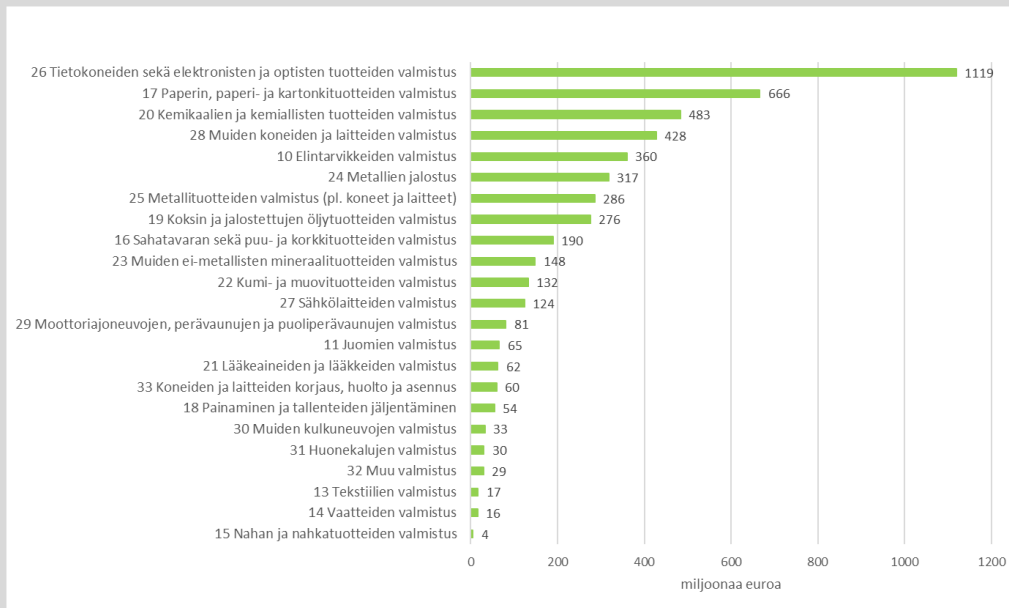

Näkemys: Tehdas- ja energiateollisuuden kiinteiden investointien määrä on viime vuosina kasvanut hieman ollen yhteensä n. 8-10 miljardin euron luokkaa. Teollisuuden eri toimialoilla tapahtuvilla investoinneilla on merkittävä työllistävä vaikutus suunnittelu- ja konsultointialalle.

Teollisuuden korvausinvestointitarve arvioituna keskimääräisen poiston (2018-2021) perusteella

Oheisessa kuvaajassa on laskettu Tilastokeskuksen Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston perusteella keskimääräinen poisto vuosilta 2018 – 2021 teollisuuden eri toimialoille.

Karkea arvio tarvittavien korvausinvestointien tasosta saadaan kun oletetaan, että vuosittaisten korvausinvestointien tulisi olla poiston suuruinen, jotta kapasiteetti ja näin ollen tuotannolliset mahdollisuudet pysyisivät ennallaan.

Näkemys: Teollisuuden (TOL 10-33) poistot (/korvausinvestointitarve) ovat n. 5 miljardin euron luokkaa. Suurimmat ne ovat toimialalla 26, eli Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus (1 200 milj. euroa), pienimillään toimialalla 15, eli Nahan ja nahkatuotteiden valmistus (4 milj. euroa). Teollisuuden eri toimialoilla tapahtuvilla investoinneilla on merkittävä työllistävä vaikutus suunnittelu- ja konsultointialalle.

3

Säädösympäristö ja lainsäädännön muutokset

Maankäyttöä ja rakentamista ohjaavat lait

Rakentamislaki

Vaihe: Viimeistelyvaihe, voimaan 1.1.2025

Tavoitteet / muutokset:

- Rakennuslupa ja toimenpidelupa yhdistetään.
- Rakennukset suunniteltava pitkäikäisiksi ja muunneltaviksi.
- Rakennuksen tai sen osan muuttaminen uuteen käyttötarkoitukseen helpompaa poikkeamislupamenettelyllä.
- Uusista ja purettavista rakennuksista on selvítettävä käytetyt ja vapautuvat materiaalit.
- Rakennusten purkamista helpotetaan taantuvilla alueilla.
- Rakentamisen laatua parannetaan selkeyttämällä vastuita. Vastuu rakennushankkeen toteutuksen kokonaisuudesta säädetään päävastuulliselle toteuttajalle.

Toimialat, joihin vaikutuksia:

Rakentaminen, teollisuus

Uudet liiketoimintamahdollisuudet:

- Kiertotalouskonsultoinnin kysyntä kasvaa.
- Korjausrakentamisen kysyntä kasvaa.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

Vaihe: Viimeistelyvaihe, voimaan 1.1.2024

Tavoitteet / muutokset:

- Lain voimaantulon yhteydessä valmistuu pilottiversio Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ).
- RYTJ:n tavoitteena on digitalisoida rakentamisen ja maankäytön prosesseja.
- RYTJ sujuvoittaa kaavoitusprosessia, tukee rakennusten korjaamista ja ylläpitoa sekä helpottaa ilmastovaikutusten laskentaa ja materiaalien seuranta.
- Rakentamiseen liittyvät tiedot tulee tallentaa järjestelmään viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä ja alueidenkäytön tiedot vuoden 2028 loppuun mennessä.

Toimialat, joihin vaikutuksia:

Rakentaminen

Uudet liiketoimintamahdollisuudet:

- Järjestelmään tallennettavaa dataa voidaan käyttää monipuolisesti erilaisissa rakentamis- ja maankäyttöhankkeissa.

Vesihuoltolain uudistus

Vaihe: Hallituksen esityksen valmistelu, työryhmän toimikausi päättyy 30.6.2024

Tavoitteet / muutokset:

- Alueellisen yhteistyön kehittäminen ja vesihuollon rakennemuutoksen edistäminen
- Vesihuoltolaitosten taloudenpidon, omaisuuden hallinnan ja toiminnan laadun kehittäminen
- Vesihuollon pätevyysvaatimusten ja urapolkujen kehittäminen
- Hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto
- Pitkäjänteinen investointisuunnittelu ja vesihuollon kehittäminen
- Vesihuoltolaitosten digitalisaatiovalmiuksien ja tiedolla johtamisen kehittäminen
- Alueellisten vesiosaamis- ja kiertotalouskeskittyvien yhteistyön edistäminen
- Vesihuoltolainsäädännön tarkistaminen

Toimialat, joihin vaikutuksia:

Rakentaminen, teollisuus, infra

Uudet liiketoimintamahdollisuudet:

- Vesihuoltoverkoston ja sen kehittämisen suunnittelutoimeksiannot
- Vesihuoltotoimijoihin ja heidän toimintaan ja investointien ohjelmointiin liittyvät konsultointitoimeksiannot

Ennallistamisasetus ja ekologinen kompensaatio

Ennallistamisasetus

Vaihe: Euroopan komissio julkaisi 22.6.2022 ehdotuksen ennallistamisasetukseksi, eli niin kutsutuksi luonnon tilan parantamista koskevaksi asetukseksi. Ympäristöneuvoston kokouksessa 20.6.2023 jäsenmaat saavuttivat yleisnäkemyksen asetusehdotuksesta, kun määräänemmistö jäsenmaista kannatti puheenjohtajavaltio Ruotsin kompromissiesitystä. Euroopan parlamentti puolestaan muodosti oman näkemyksensä komission asetusehdotuksesta 12.7.2023. Se otti omassa kannassaan huomioon suurelta osin neuvoston jo tekemät muutosehdotukset komission asetusehdotukseen. Asetuksen valmistelu jatkuu kolmikantaneuvotteluissa (trilogi).

Tavoitteet / muutokset:

- EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Ennallistamisasetusehdotuksen tavoitteena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella.
- Kaupunkiympäristöjen kannalta keskeinen tavoite on kokonaisuheikentämättömyys (no net loss) vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että viheralueita ja latvuspeitteisyyttä tulee vuonna 2030 olla kunnassa vähintään saman verran kuin niitä oli vuonna 2021.
- Aloitteessa myös tavoitellaan sitä, että viheralueet kasvavat vuoden 2021 tasosta kolmella prosentilla vuoteen 2040 mennessä ja viidellä prosentilla vuoteen 2050 mennessä. Viheralueiden kasvattamisen tavoite on yhteinen kaikille kunnille.

Toimialat, joihin vaikutuksia: Rakentaminen, teollisuus, infra

Uudet liiketoimintamahdollisuudet: Asetus lisää kysyntää maankäytön konsultoinnille mm. strategisten kaavojen, suurten kaupunkien rakennushankkeiden sekä laajojen investointien suunnittelussa.

Ekologinen kompensaatio

Vaihe: Luonnonsuojelulain säännöksiä vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiota tarkennetaan 15.9.2023 voimaantulevan ympäristöministeriön asetuksen säännöksillä.

Tavoitteet / muutokset:

- Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla.
- Ekologisen kompensaation olennainen lähtökohta on, että heikennyksen aiheuttaja, eli luonnonarvoja toiminnassaan heikentävä toimija, voi hyvittää toiminnastaan luontotyyppille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen. Hyvitys tehdään joko tuottamalla luonnonarvoja tai suojeluhyvityksellä.
- Luonnonsuojelulain säännöksiä vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiota tarkennetaan valmisteltavana olevan ympäristöministeriön asetuksen säännöksillä. Ne koskevat heikennyksen ja lisäisyyden mittaamista, mittayksikköä ja nykyarvolaskentaa sekä hyvittämisen maantieteellisiä rajoja ja joustavuutta.
- Ekologisen kompensaation rekisteri on valmisteltavana ja se otetaan käyttöön kesäkuun lopussa. Rekisteri toimii hakemusten jättämisen pisteenä ja rekisteriin merkittyjen, tarjolla olevien tuotettujen luonnonarvojen listana ja hyväksytyjen kompensaatioiden avoimena rekisterinä. [Ympäristöministeriö, kompensaatiorekisteri](#)

Toimialat, joihin vaikutuksia: Rakentaminen, teollisuus, infra

Uudet liiketoimintamahdollisuudet: Kompensointiin liittyvien asiantuntijapalveluiden kysyntä kasvaa.

Energiankulutus ja kestävä kehitys

Uudistettu EED: Energiankulutusten vähentäminen

Vaihe: Neuvosto saavutti yleisnäkemyksen 27.6.2022. Kolmikantaneuvottelut saatiin päätökseen ja direktiivi hyväksyttiin neuvoston ja parlamentin äänestyksissä heinäkuussa 2023. Direktiiviteksi julkaistaan virallisessa lehdessä syyskuussa 2023 ja se tulee voimaan lokakuussa 2023.

Tavoitteet / muutokset:

- Kansallisen toimeenpanon on aikaa 24 kk, eli esimerkiksi toimeenpanon edellyttämä lainsäädäntö on oltava voimassa lokakuussa 2025.
- EU-tason energiankulutusten vähentämistavoite vuodelle 2030 on -11,7 % ja loppukäytön 763 Mtoe on sitova, primäärienergian kulutuksen tavoite 992,5 Mtoe on ohjeellinen
- Suomelle tulossa näillä näkymin -14,5 % tavoite vuodelle 2030
- Julkiselle sektorille energian loppukulutuksen sitova 1,9 % vuosittainen vähentämistavoite
- Portaittainen voimaantulo siten, että jaksolla 2024-2026 yli 50 000 asukkaan kunnat ja jaksolla 2027-2029 yli 5 000 asukkaan kunnat ja vuodesta 2030 alkaen kaikki (tavoitteen piiristä voidaan jättää pois julkinen liikenne tai puolustusvoimat)
- Julkiselle sektorille lisäksi tulossa vuosittainen sitova 3 % peruskorjausvelvoite siten, että rakennukset EPBD:n mukaisia lähes nollaenergiarakennuksia tai päästöttömiä rakennuksia

Toimialat, joihin vaikutuksia:

Rakentaminen, teollisuus, infra

Uudet liiketoimintamahdollisuudet:

Rakennus- ja energiateknikoihin liittyvä suunnittelu ja konsultointi

Kestävyysraportointi

Vaihe: Direktiivi yritysten kestävyysraportoinnista tuli voimaan 5.1.2023. Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut hallituksen esitystä, jolla kestävyysraportointidirektiivi saatetaan voimaan kansallisesti. Tämä toteutetaan ensisijaisesti täydentämällä kirjanpitolakia ja tilintarkastuslakia. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyn 2023 alkupuolella.

Tavoitteet / muutokset:

- Direktiivi edellyttää, että suuret yritykset ja pörssiyritykset raportoivat säännöllisesti toimintaansa liittyvistä sosiaalisista riskeistä ja ympäristöriskeistä sekä siitä, miten niiden toiminta vaikuttaa ihmisiin ja ympäristöön. Nämä tiedot esitetään yrityksen toimintakertomuksessa omana osionaan eli kestävyysraporttina.
- Yrityksille asetetut veloitteet tulevat voimaan ajallisesti porrastettuna: pörssilistatuilla suur yrityksillä tulee olla valmius kestävyystietojensa kokoamiseen jo vuoden 2024 alusta lukien, jotta ne voivat julkistaa ensimmäisen kestävyysraporttinsa keväällä 2025.
- Nykyisin vain yli 500 hengen firmat ovat olleet velvoitettuja raportoimaan kestävyuden ulottuvuuksista, ja niille on annettu siihen reilusti liikkumajaa tulkintavaraa. Jatkossa raportointia ohjataan tiukemmin: kestävä rahoituksen taksonomian kuusi ympäristötavoitetta (ilmastonmuutoksen hillintä, sopeutuminen, puhtaat vedet, kiertotalous, luonnon monimuotoisuus ja ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen) antavat ympäristöasioiden raportoinnille hyvät raamit.
- Kestävyysvaikutuksista pitää raportoida paitsi siitä näkökulmasta, millaisia taloudellisia riskejä yritykselle voi aiheutua esimerkiksi ilmastonmuutoksesta mutta myös yrityksen toiminnasta aiheutuvista vaikutuksista ympäristöön.

Toimialat, joihin vaikutuksia:

Rakentaminen, teollisuus

Uudet liiketoimintamahdollisuudet:

Kestävyyteen ja johdon tukeen liittyvä konsultointi

4

Trendit ja ilmiöt kysynnän ajureina

//

Vihreä siirtymä on suuri mahdollisuus ja haaste suunnittelulle ja konsultoinnille.

KUVAUS:

MITÄ

Suomi pyrkii saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä ja pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen vuoteen 2030 mennessä. Suomeen kohdistuvia vihreän siirtymän investointeja tehdään arviolta 140 miljardin euron edestä vuoteen 2035 mennessä.

Vihreä siirtymä luo uutta teknologiaa, joka nopeuttaa siirtymistä pois fossiilisesta energiasta. Toimet säästävät energiaa, parantavat ilmanlaatua ja turvaavat energian toimitusvarmuuden. Koko maahan syntyy kasvua ja uusia työpaikkoja, jotka korvaavat rakennemuutoksen takia katoavia töitä. Samalla kehittyy uutta osaamista, jolla on kysyntää myös muualla maailmassa. Tämä osaaminen parantaa Suomen vientiteollisuuden kilpailukykyä.

MIKSI

Kaupunkien tavoitteiden lisäksi alueelliset, valtiolliset, kansainväliset tavoitteet ja säätelyt mm. ilmaston, energiatehokkuuden, rahoituksen osalta vaikuttavat suunnittelu- ja konsultointialaan. Kaupunkien ja lainsäädännön vaatimukset rakentamiselle tiukentuvat (brändäys, ilmastotavoitteet, kaavoitus, palveluverkkoratkaisut, täydennysrakentaminen)

Halutaan selkeää ja mitattavaa tietoa kestävästä ratkaisusta, halutaan tietoa kokonaisvaikutuksista.

MITEN

Suunnittelun muutos kohti uudistavaa näkökulmaa eli ympäristön tasapainon sijasta haetaan ympäristöpositiivisia ratkaisuja

AJURIT:

kaupungistuminen, väestönkasvu, ilmastonmuutos, resurssien väheneminen, luontokato, energianmurros, luonnonvarojen riittävyys, taksonomia

VAIKUTUKSET:

Uuden kasvun veturi, tarve kestäville ratkaisuille kasvua, vihreän rahoituksen merkitys korostuu, uusien teknologioiden osaamistarve, sektori-integraatio kasvua, maankäytön muutokset

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET SUUNNITTELU- JA KONSULTOINTIALALLE

+

Huomattava määrä vihreitä investointeja ja siten tarve osaamiselle
Työntekijöiden osaamiskentän laajentuminen
Ajatusjohtajuus ja vaikuttaminen

-

Osaamisvaje uusien ratkaisujen osalta sekä nykyisen osaamisen päivittäminen
Lupakäsittelyn pullonkaulat (resurssit, osaaminen)

//

Energiamurros haastaa suunnittelijat ajattelemaan sektorien yli systeemisesti.

KUVAUS:

MITÄ

Fingridin arvion mukaan Suomen kantaverkkoon tulossa 3 miljardin euron edestä investointeja vuoteen 2033 mennessä. Rakentamisen hiilineutraaliustavoitteissa sitoutuneet päästöt tulevat korostumaan, koska sähkö tulee olemaan uusiutuvaa ja vähäpäästöistä.

Energiamurroksen osatavoitteena on parantaa energian toimitus- ja huoltovarmuutta hyödyntäen energiatuotannon lisäksi kysyntäjoustoa ja varastointia. Energiamurros luo suuria mahdollisuuksia suunnitteluosastolle, mutta samalla se edellyttää toimialan ammattilaisten pysyvää päivittämistä uusien teknologioiden ja käytäntöjen osalta.

MIKSI

Energiamurros fossiilista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin on ollut viime vuosina nopeaa ja erilaisia tuulivoima-, aurinkovoima, vety- ja P2X-hankkeita on julkistettu kasvavassa määrin. Näihin liittyen osaamistarvetta lisäksi mm. kemikaalien ja energiansiirron puolella, ympäristövaikutusten arvioinneissa ja lupapuolella, kaavoituksessa, suunnittelussa.

MITEN

Sektori-integraatio kasvaa ja systeemijattelun tarve kasvaa. Sektori-integraatio tarkoittaa eri energiasektorien yhdistämistä niin, että ne voivat tasapainottaa toistensa kulutus- ja tuotantopiikkejä. Sähkö, lämpö, kaasu ja liikenne yhdistetään siinä toisiaan tukeviksi sektoreiksi. Rakennemuutosten heijastuminen energia-alaan, esim. sellutehtaat kaukolämmön tuottajina.

AJURIT:

ilmastonmuutos, luontokato, liikenteen ja toimintojen sähköistyminen, teknologinen kehitys, väestönkasvu, taloudellinen kasvu, kaupungistuminen, toimitus- ja huoltovarmuus, lainsäädäntö, rahoitusympäristö

VAIKUTUKSET:

Energiatarpeen ja -tuotannon kasvu, energianhinnan vaihtelut, osaamistarvetta, vetytalouden kasvu, luonnonvarojen kulutus akkuteollisuuden tarpeisiin, energian kysyntäjoustopuolella ja varastoinnin kehitys

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET SUUNNITTELU- JA KONSULTOINTIALALLE

+

Energia-alaan houkuttelevuus kasvaa
Paljon alaan liittyviä investointeja tulevaisuudessa

-

Osaamisvajava, uudet energiateknologiat ja viedä energia-alaan osaajia muilta aloilta?
Luvituksen ja kaavoituksen pullonkaulat hankkeiden Raaka-aineiden saatavuus ja toimitusketjujen turvallisuuden varmistaminen

//

Tekoäly voi vapauttaa suunnittelijan aikaa, mutta edellyttää uudenlaista ajattelua ja osaamista.

KUVAUS:**MITÄ**

Tekoälyllä tulee olemaan useita aloja ja toimintoja läpileikkaava mahdollisuus. Tekoäly tulee lähentämään suunnittelu- ja konsultointialaa ja ICT-alaa. Tekoälyn käyttöön otossa olennaista myös tiedonmistajuuskysymykset, yksityisyys, GDPR sekä eettiset pohdinnat.

MIKSI

Suunnitteluprosessien tehostuminen ja työajan vapauttaminen luovuuden hyväksi.

MITEN

Tekoälyn hyödyntäminen vaatii osaamista eri osa-alueilla mm. palveluiden kehittämisessä, käyttämisessä, myynnissä ja asiakaspalvelussa. Ihmisen oltava myös jatkossa arvioimassa tekoälyn luotettavuutta. Kuinka tekoälyn hyödyntäminen tehdään kunnioittaen asiakkaiden luottamuksellisuutta ja tiedonmistajuutta? Voiko tekoäly pienentää suunnittelu- ja konsultointialaa, jos sama työ hoituu jatkossa pienemmällä työmäärällä?

AJURIT:

digitaalinen kehitys, laitteiden lisääntynyt laskentateho, datan määrä kasvu ja datan käsittely, tarve lisätä tehokkuutta, käyttökohteiden määrän kasvu, tietoisuuden kasvu

VAIKUTUKSET:

osaamistarpeiden muutokset ja vaikutukset työmarkkinoihin, suunnitteluprosessien tehostuminen, työn tehokkuuden kasvu eri toimialoilla, etiikkaan ja kyberturvallisuuteen liittyvät haasteet

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET SUUNNITTELU- JA KONSULTOINTIALALLE

+

Työn automatisointi ja tehokkuuden kasvu osana eri liiketoimintaprosesseja
Resurssien vapautuminen luovaan työhön
Tekoälyn mahdollisuudet laadunvarmistuksessa

-

Osaamisvaje ratkaisujen hyödyntämisessä ja kilpailu osaajista teknologiayritysten kanssa
Tekoälyn hyödyntämiseen liittyvä etiikka ja kyberturvallisuus

//

Konsultoinnissa täytyy paremmin ymmärtää eri toimintojen ristiin vaikutukset, kun EU:n ympäristölainsäädäntö kiristyy ja sitä integroidaan osaksi muuta lainsäädäntöä ja talouteen.

KUVAUS:

MITÄ

EU:lla on kunnianhimoiset ilmasto- ja ympäristötavoitteet, joita edistetään kaikilla sektoreilla. Ympäristölainsäädäntö kiristyy entisestään ja sitä integroidaan osaksi muuhun lainsäädäntöön ja talouteen.

MIKSI

Vaatimukset kasvavat mm. DNSH-periaatteiden jalkautuessa eri hallinnon aloille sekä rahoituskriteereihin (EU:n taksonomia)

MITEN

Liikesalaisuudet ja tiedon omistajuuskysymykset muuttuvat monimutkaisemmiksi. Kuinka SKOL pystyy tukemaan yrityksiä monimutkaistuvassa maailmassa ja miten KSE-ehdoissa tulisi määritellä vastuut ja riittävä osaaminen?

AJURIT:

ilmastonmuutos, luontokato, digitalisaatio, taloudellinen kehitys,

VAIKUTUKSET:

lainsäädännön monimutkaistuminen, ympäristötavoitteiden integroituminen yhteiskuntaan

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET SUUNNITTELU- JA KONSULTOINTIALALLE

+

Lainsäädännön konsultointi asiakkaille
Lainsäädännön myötä syntyvä lisätarkastelujen
tarve hankkeisiin
Kokonaisvaikutusten huomioiminen

-

Muuttuvan lainsäädännön seuraaminen ja
vaikutukset alaan ja alan osaamiseen
Sopimusehtojen ylläpitäminen: vastuut,
käyttöoikeudet ja tiedon omistajuus

//

Yhteistyö rakentamis- ja kiinteistöosaajien ja energiaosaajien välillä tiivistyy jatkossa.

KUVAUS:

MITÄ

Ympäristövaatimukset kasvavassa määrin ohjaamassa investointien rahoitusta. Yhteistyö rakentamis- ja kiinteistöosaajien sekä energiaosaajien välillä tiivistyy jatkossa

MIKSI

Talouden nopea inflaatio ja korkojen nousu painavat rakennusalaa, mutta rakennuskustannusten hidastuva nousu ja suurimpien taantumapelkojen väistyminen tukee kääntymistä takaisin kasvu-uralle lähivuosina.

Etätöiden lisääntyminen voi vaikuttaa toimistorakennusten tulevia käyttötarkoituksia. Vielä kuitenkin aikaista arvioida, palautuuko työssäkäynti toimistoille etätöyöbuumin jälkeen

MITEN

Kiinteistöjen energiansäätöön ja siten kustannussäästöihin liittyvät toimenpiteet ovat houkuttelevia pienessä ja suuressa mittakaavassa. Haasteena valita oikeat teknologiat, mitkä ovat voittavia ja vakiintuneita teknologioita tulevaisuudessa? Myös lainsäädännössä epävarmuustekijöitä, mitkä toimenpiteet ovat relevantteja tulevaisuudessa?

AJURIT:

Kaupungistuminen, ilmastonmuutos, digitalisaatio, rakennuskannan ikääntyminen

VAIKUTUKSET:

rahoituksen kytkeytyminen energia- ja ympäristötekijöihin, etätöiden vaikutus toimitiloihin, korjausrakentaminen, talotekniikan ratkaisut

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET SUUNNITTELU- JA KONSULTOINTIALALLE

+

Rakentamisen ja kiinteistöjen energiansäästötarpeet
Kestävät ratkaisut, materiaalien ja kiinteistöjen
uusiokäyttö luo kysyntää
Korjausrakentamisen kasvu

-

Korjausrakentamisen osaaminen
Siiloutuminen eri tekniikka-alojen välillä

5

Suunnittelu- ja konsulttialan vaikuttavuus

SKOL ry:n strategiset tavoitteet vastaavat markkinoiden kehitykseen

1

Panostamme alana vastuulliseen ja kestäväää kehitystä tukevaan liiketoimintaan

2

Tarjoamme monipuolisesti merkityksellistä työtä, huolehdimme osaamisen jatkuvasta kehittämisestä ja olemme työelämän kehittämisen edelläkävijöitä

3

Kehitämme jatkuvasti hankintamenettelyitä ja toimintatapoja laadun parantamiseksi ja asiakastyytyvyyden kasvattamiseksi

4

Kehitämme alan työkaluja, toimintaprosesseja ja yhteisiä pelisääntöjä niin, että suunnittelun synnyttämä arvo tunnustetaan ja sen hyödyt jakautuvat reilusti koko arvoketjussa

Suunnittelu- ja konsultointialan vaikuttavuus

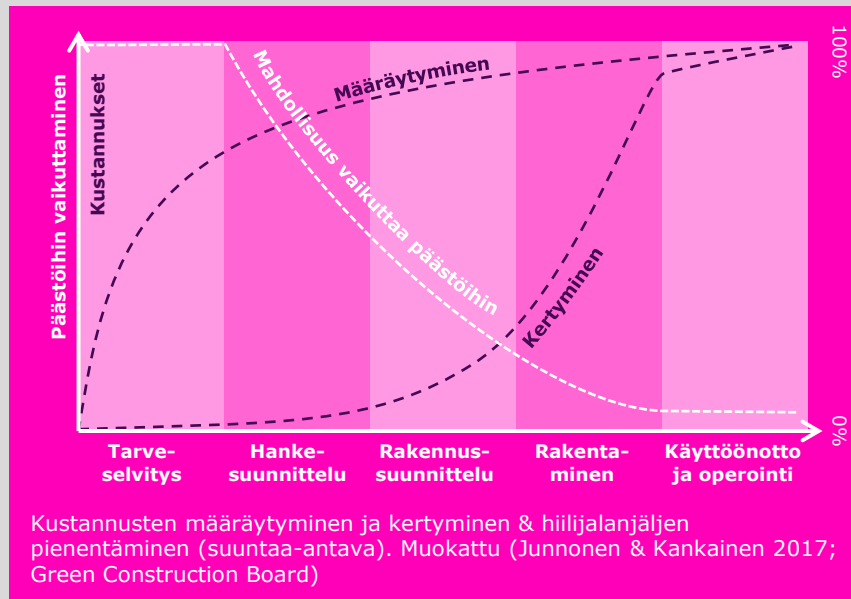
Suunnittelu- ja konsultointialan vaikutus kustannusten ja päästöjen muodostumiseen

Suunnittelu- ja konsultointialan rooli erilaisissa hankkeissa ja investoinneissa on hyvin monisyyinen riippuen kohteiden ja niiden toimintaympäristön erilaisuudesta. Arvion mukaan suunnittelukustannukset ovat n. 5-10 % rakentamisen kokonaiskustannuksista.

Suunnitteluvaiheessa määritellään suurin osa rakentamisessa käytettävistä ratkaisuista, arvion mukaan jopa 70-80 % rakentamisen kokonaiskustannuksista määräytyy suunnitteluvaiheen tuloksena. Elinkaartasolla vaikutus voi olla vielä tätä huomattavasti suurempi, kun huomioidaan suunnitteluvaiheessa tehty valinnat mm. kohteen energiajärjestelmiin ja huoltoon liittyen. Elinkaarikustannuksiin liittyy myös oikea-aikainen kunnossapito, jolloin kiinteistöjen ja infraomaisuuden korjausvelan hallinta edellyttää entistä enemmän digitalisaation hyödyntämistä ja tiedolla johtamisen periaatteiden soveltamista osana omaisuudenhallintaa.

Suunnittelulla on suuri merkitys myös päästöjen muodostumiseen. Arvion mukaan jopa 50-80 % rakentamisen päästöistä määrätty suunnitteluratkaisujen myötä.

→ **Suunnittelu- ja konsultointiala on merkittävänä osapuolena elinkaaren kaikissa vaiheissa sekä jokaisessa arvoketjun osassa, joka luo uniikin mahdollisuuden vaikuttaa kokonaisvaltaisesti.**

Suunnittelu- ja konsultointialan vaikuttavuus

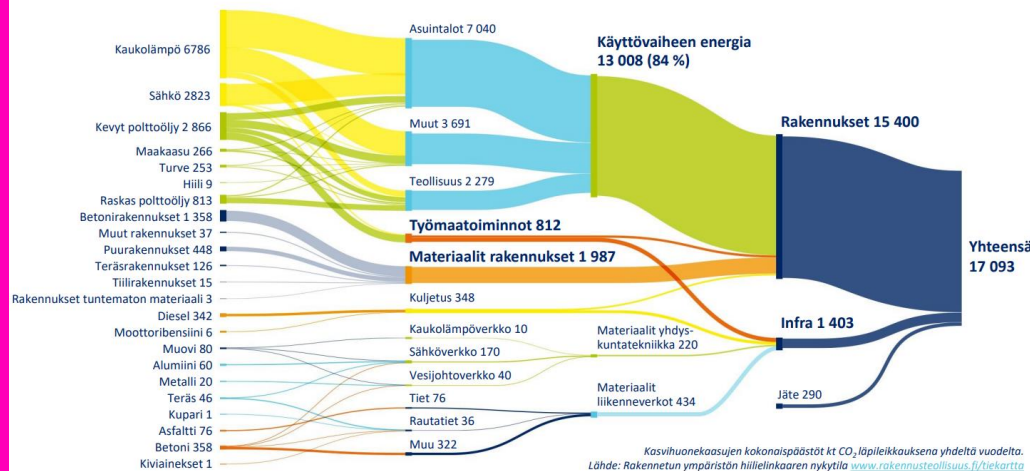
Suunnittelu- ja konsultointialan vaikutus päästöjen muodostumiseen

Suunnittelun eri vaiheissa tehdyt valinnat ohjaavat päästöjen muodostumista mm. rakentamisen tarpeen ja käytön, energiaratkaisujen, muuntojoustavuuden ja materiaalivalintojen kautta. Erityisesti kiinteistöpuolen energiaratkaisuilla on suuri merkitys elinkaarinäkökulmasta, sillä suurin osa rakennetun ympäristön hiilijalanjäljestä muodostuu käyttövaiheen energiasta.

Suunnittelulla vaikutetaan myös toimintojen sijoittumiseen, yhdyskuntarakenteeseen, liikkumistarpeeseen. Mm. infrarakentamisen päästöistä yli 90 % ratkaistaan suunnittelun yhteydessä. Keskimäärin infrahankkeissa, joissa vähähiilinen suunnittelu on ollut osana hanketta, on pystytty vähentämään päästöjä n. 20-30%, ja esimerkiksi esirakentamisen hankkeissa vähähiiliset ratkaisut voivat vähentää päästöjä jopa 90 %.

Pienentyneet päästöt voivat myös johtaa pienempiin investointikustannuksiin hyödynnettäessä resurssitehokkaampia ratkaisuja.

Rakennetun ympäristön hiilijalanjäljen nykytila

Rakennetun ympäristön hiilijalanjäljen nykytila (Rakennusteollisuus RT)

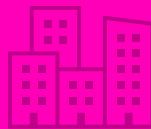
Suunnittelu- ja konsultointialan vaikuttavuus

Suunnittelu- ja konsultointialan yritykset edistävät laaja-alaisesti julkisten ja yksityisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä

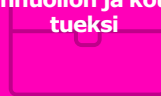
Suomeen suuntautuvien investointien edistäminen

Alueellisen elinvoiman kehittämisen edistäminen

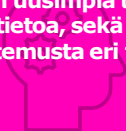
Ratkaisujen tarjoaminen monialaisesti talonrakentamisen, teollisuuden ja infrastruktuurin päätoimialoilla, sekä laajemmin yhteiskunnan tarpeisiin mm. terveydenhuollon ja koulutuksen tueksi

Kestävän kehityksen edistäminen

Ajatusjohtajuus: mahdollisuus vaikuttaa eri aloilla käytävään keskusteluun ja päätöksentekoon tuomalla mukaan uusimpia trendejä, vertailutietoa, sekä eri syvää asiantuntemusta eri teemoista.

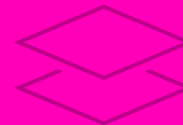
Tukea päätöksentekoa ja strategista toimintaa sekä julkisella että yksityisellä sektorilla

Keventää organisaatioiden omaa rakennetta – osaaminen voidaan hankkia ulkopuolelta tarveperusteisesti (erityisesti julkisella sektorilla erityisosaamisen hankinta)

Vaikuttavuus ilmenee eri tasoilla: näkemykset hankintoihin, toteutuksiin ja ylläpitoon – riippumatta hankkeiden koosta

Toimenpiteet

Mitä?	Miten?	Miksi?
Suunnittelu- ja konsultointialan merkityksen korostaminen osana yhteiskuntaa	Hankkeiden ja osaamisen näkyvyys asiakkaille ja mediassa	Kysynnän lisääminen
Suunnittelu- ja konsultointialan merkityksen korostaminen osana työmarkkinoita	Alan työmahdollisuuksien ja potentiaalien näkyvyys nykyisille ja potentiaalisille työntekijöille	Alan työvoiman turvaaminen ja osaamisen kehittäminen
Ajatusjohtajuuden kehittäminen	Osallistuminen keskusteluun asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa eri kanavissa	Kysynnän lisääminen Tuote- ja palvelukehitys Alan kädenjäljen kasvattaminen
Asiakasyhteistyön kehittäminen	Asiakastarpeiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen yhdessä asiakkaiden kanssa, esim. hankinnan ja toteutuksen tuki	Kysynnän lisääminen Tuote- ja palvelukehitys Laadunvarmistus

6

SKOL ry:n markkinatietotuotteet

(SKOL ry sisäiseen käyttöön)

SKOL:n tuottamat julkaisut

SKOL – Barometri (1 krt/v)

- SKOL-barometri on suunnittelu- ja konsultointialan toimialajärjestön SKOLin tuottama koontijulkaisu, joka kokoaa yhteen suunnittelu- ja konsultointialan tilastot, alan trendit sekä muut toimialan kehityksen ajankohtaiset dokumentit. https://skol.teknologiateollisuus.fi/sites/skol/files/inline-files/SKOL-barometri_2022_06_1.pdf
- Koontijulkaisu sisältää otteita talousnäkymistä, teknologiateollisuuden tilauskannasta, suunnittelu- ja konsultointialan tilauskannasta, otteita EFCA-barometrasta, Rakennusteollisuuden ennusteita, infrasuunnittelun ja –konsultoinnin suhdannetilanteesta, liikevaihtotilastoja, suunnittelu- ja konsultointialan mainetarkastelu, sekä poimintoja SKOL:n kehityshankkeista.

SKOL Kestävän arvonluonnin kolmiosainen selvitys (tehty vuonna 2021, ilmeisesti ei toistuva julkaisu)

- Suunnittelu- ja konsultointipalveluilla on keskeinen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Alan merkitys käy ilmi SKOLin tuottamasta raportista, jossa tarkasteltiin suunnitteluyritysten tarjoamia palveluita YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden eri osa-alueille. Suunnittelu- ja konsultointiyritykset SKOL ry:n teettämän selvityksen mukaan myös kunnianhimoiset kestävyystavoitteet lisäävät asiantuntijapalveluiden kysyntää ja synnyttävät suomalaisille suunnittelu- ja konsultointiyrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia myös kansainvälisesti. https://skol.teknologiateollisuus.fi/sites/skol/files/inline-files/SKOL_Sustainable_value_added_AFRY_Full_report_141221_%281%29.pdf

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
SKOLin puheenjohtajan katsaus	4
TALOUSNÄKYMÄT	6
2.1 Maailman ja Suomen talousnäkyvät	7
2.2 Suunnittelu- ja konsultointialan näkyvät	10
2.3 EFCA Barometer 2022	12
2.4 Rakennusteollisuuden näkyvät.....	14
2.5 Infran näkyvät.....	15
LIKEVAIHTOTILASTO	16
3.1 Kokonaisliikevaihdon kehitys	18
3.2 Suurimmat toimialat, vastanneiden liikevaihdosta	18
3.3 Toimialakohtainen kehitysennuste	19
3.4 Vientiliikevaihdon alueellinen jakautuminen 2021	20
3.5 Palkkiomuodot 2021	20
3.6 Toimeksiantajat, kotimaan liikevaihdosta 2021.....	21
Luottamus&Maine -tutkimus 2022	22
4.1 Kirjoitus Harri Leinikka T-Media toimitusjohtaja	24
4.2 Tutkimuksen keskeiset tulokset	25
SKOL RY	28
5.1 SKOL Kehityshankkeet.....	29
5.2 Jäsenyritykset	32

SKOL – Barometri 2022

SKOL:n tuottamat tilastot

SKOL:n tuottamat tilastot perustuvat SKOL:n jäseniltä kerättyyn dataan

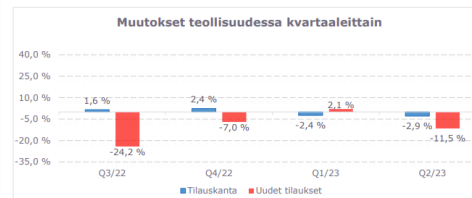
Suhdanne katsaukset (kvartaalitasolla 4 krt/v)

- Talonstrakentamisen tilauskanta ja uudet tilaukset
- Teollisuuden tilauskanta ja uudet tilaukset
- Infran tilauskanta ja uudet tilaukset

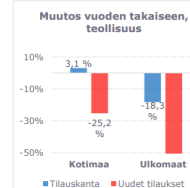
Liikevaihtotilastot (1 krt/v, kesäkuussa)

- SKOL:n jäsenyritysten liikevaihto ja henkilömäärä toimialoittain
- Jaottelussa myös: toimeksiantajaryhmien osuudet, palkkiomuotojen osuudet, tilaustavan mukaan, kotimainen ja vientiliikevaihto, vientiliikevaihdon alueellinen jakautuminen

Teollisuus

Teollisuudelle on tyypillistä suuret vaihtelut ja suurempi hankekoko, ja tämä näkyy selvästi sekä tilauskannassa että uusissa tilauksissa. Tilauskannan hienoinen lasku on jatkunut nyt toista kvartaalia. Myös uudet tilaukset ovat kääntyneet laskuun.

Viennin vaikutus teollisuudessa on merkittävä (n. 20 %). Viennin uusissa tilauksissa näkyy teollisuuden tilausten hankeeseen aiheuttava suuri vaihtelu.

Verrattuna vuoden takaiseen kvartaaliin Q2/22, on tilauskanta kotimaisessa avistuksen korkeammalla ja uudet tilaukset reilusti matalammalla tasolla. Viennin puolelta tilauskanta on reilusti alempana ja uudet tilaukset ovat romahtaneet.

Kokonaisuudessaan tilauskanta on -1,4 % viime vuotta matalammalla, ja uudet tilaukset -36,4 % matalammalla tasolla.

	2021	2020	2019	20
Tehdas- ja taitossuunnittelu	8 %	5 %	4 %	4 %
Sähkö- ja tietotekniikka, talonstrakennus	6 %	4 %	5 %	5 %
Rakennuttaminen, talonstrakennus	6 %	5 %	5 %	6 %
Prosessisuunnittelu	4,64 %	8,42 %	11 %	12 %
Tie-, katu- ja aluetekniikka	5 %	4 %	5 %	4 %
Energiatekniikka	4 %	3 %	3 %	3 %
Ympäristösuunnittelu, yhdyskunta	3 %	2 %	3 %	2 %
Liikentelekniikka	3 %	3 %	3 %	3 %
Akkitehtuuri ja sisustus suunnittelu	3 %	2 %	3 %	3 %
Kuntoarviointi ja -tutkimus	3 %	2 %	2 %	2 %
Geö- ja kalliorakennustekniikka	3 %	2 %	2 %	2 %
Yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus	2 %	2 %	2 %	2 %
Siltitekniikka	2 %			
Vesihuoltotekniikka	2 %	2 %	2 %	2 %
Rakennuttaminen, yhdyskunta	2 %	2 %	2 %	3 %
Käsitönteollisuus ja -tutkimus	1 %			

LIKEVAIHTO JA HENKILÖMÄÄRÄ 2022

	2021	2020
122	2021	
125	2235607	
104	681286	
106	983823	
116	572339	
155	21232	
101	105	
177	2051121	

Suurimmat toimialat, % vastanneiden liikevaihdosta

	2021	2020	2019	20
	3%	10%	13%	11%
	5%	6%	8%	8%
	8%	5%	4%	4%
	6%	4%	5%	5%
	6%	5%	5%	6%
	4,64%	8,42%	11%	12%
	5%	4%	5%	4%
	4%	3%	3%	3%
	3%	2%	3%	2%
	3%	3%	3%	3%
	3%	2%	2%	2%
	3%	2%	2%	2%
	2%	2%	2%	2%
	2%			
	2%	2%	2%	2%
	2%	2%	2%	3%
	1%			

SKOL:n tuottamat tilastot

Suunnittelukustannusten seuranta (3 krt/v)

- Työpalkat, sosiaalikustannukset ja muut kustannukset, sekä näihin liittyvät kustannusmuutokset

Sosiaalikustannukset (1 krt/v, joulu-tammikuussa)

- Suunnittelu- ja konsultointityön sosiaalikustannusten laskentaperusteet

		SKOL SUUNNITTELUKUSTANNUSTEN SEURANTA 1/2023 (indeksi 1989 = 100) Joulukuuta 22.02.2023																																					
		1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
Kust.katja	100	114	115	115	114	114	114	112	112	114	112	116	117	118	119	120	120	120	120	120	120	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121			
Työpalkat	78,1	81,3	84,7	86,7	94,4	97,3	99,0	102,2	104,8	106,2	108,1	109,5	111,3	114,8	119,3	121,1	124,7	127,4	128,1	128,1	130,1	130,6	132,3	130,0	126,0	126,0	128,3	129,0	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6				
Sos.kust.	36,9	38,0	40,4	42,8	44,7	45,9	47,1	49,2	50,3	51,2	52,4	54,2	52,5	52,0	52,0	54,3	55,0	56,2	56,5	57,1	58,3	59,0	59,6	56,2	56,2	56,7	57,7	58,3	58,3	58,3	58,3	58,3	58,3	58,3	58,3	58,3			
Muut kust.	47,1	47,7	49,2	50,8	52,2	50,1	51,0	53,0	54,4	54,8	54,0	54,7	55,2	55,3	55,9	55,7	55,6	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9	55,9			
Yhteensä	162,1	167,0	174,3	184,3	191,3	193,3	197,7	205,2	209,5	212,2	215,4	219,5	219,6	222,1	227,7	231,1	235,4	239,3	240,5	241,1	244,8	247,8	247,9	247,9	248,3	250,8	251,3	254,6	258,0	258,1	258,1	258,1	258,1	258,1	258,1				
	102,4	105,9	110,1	116,0	120,9	122,1	124,8	129,6	132,3	134,6	136,1	138,0	136,4	140,3	143,9	147,2	148,7	151,1	151,9	152,3	154,7	155,6	156,8	157,2	157,9	160,0	162,1	163,1	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3	164,3			
	100,0	100,0	107,9	112,8	118,0	119,3	121,9	126,6	129,3	130,9	132,9	134,8	135,1	137,0	140,5	143,9	146,3	148,3	149,3	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0		
			100,0	104,0	109,1	114,1	118,3	122,4	125,0	128,6	128,3	130,3	130,7	132,5	135,9	138,1	140,3	142,8	143,3	143,9	146,1																		
			100,0	105,0	109,8	115,0	119,4	123,7	126,2	127,7	129,6	129,3	131,3	131,7	135,0	138,1	140,3	142,8	143,3	143,9	146,1																		
				100,0	104,5	109,6	114,0	118,1	122,4	125,0	126,7	128,3	128,3	130,3	133,7	135,9	138,1	140,3	142,8	143,3	143,9	146,1																	
					100,0	103,3	107,3	109,5	110,9	112,6	114,2																												
						100,0	102,3	106,1	108,4	109,7	111,4	113,0																											
							100,0	103,8	106,0	107,3	109,0	110,5																											
Kustannusmuutokset 2015 alkaen:								100,0	102,1	103,4	105,0	106,5																											
1.4.2023																																							
1.1.2023																																							
1.9.2022																																							
1.5.2022																																							
1.3.2022																																							

SUUNNITTELUYÖN SOSIAALIKUSTANNUSPROSENTTI 1.1.2023

Peruste	I	II
A SOSIAALIVAKUUTUKSET		
1 Sairausravvuutusmaksu	1,53	1,53
2 Työttömyysvakuutusmaksu	17,38	17,38
3 Tapaturmavakuutusmaksu	0,68	0,58
4 Työttömyysvakuutusmaksu	0,52	2,06
5 Ryhmähenkilövakuutusmaksu	0,06	0,06
6 Työnantajan vastuuvakuutusmaksu	0,05	0,05
A Sosiaalivakuutukset yhteensä	20,23	21,67
B Sosiaalipalkat		
7 Lomapaikat ja korvaukset	10,57	10,57
8 Lomaraha (50%)	5,28	5,28
9 Sairaus-, synnytys- ja tapaturma-ajan palkat	3,14	3,14
10 Reservin kertausajotulot ja palkka	0,02	0,02
11 Lyytyt tilapäinen loma	0,06	0,06
12 Muu sopimuksen mukainen palkallinen poissaolo	0,05	0,05
13 Korvaukset henkilöstöedustajille (luott.miestyösuoj.vait.)	0,05	0,05
B Sosiaalipalkat yhteensä	19,19	19,19
Sosiaalipalkat sosiaalkululleen (= B+A%*B)	23,07	23,35
C MUUT KORVAUKSET JA KUSTANNUKSET		
14 Työntekijähuolto	0,26	0,26
15 Työnantajakäytön jäsenmaksu (SKOL/Teknologiaeollisuus)	0,48	0,30
C Muut korvaukset ja kustannukset yhteensä	0,74	0,56
SOSIAALIKUSTANNUKSET YHTEENSÄ = A + (B + A%*B) + C	44,0	45,6

Muiden tuottamat tilastojulkaisut

KSE 2013 – Konsulttitoimeksiantojen veloituserusteiden tarkistus

Pohjoismainen markkinakatsaus

- SKOLin ruotsalaisen sisarjärjestön Svensk Teknik och Design STD:n johdolla pohjoismaisena yhteistyönä laadittu toimialan yhteenveto suurimmista pohjoismaisista ja eurooppalaisista konsulttiyrityksistä sekä alan näkymistä

PK-toimialabarometrit

- Suomen Yrittäjät, työ- ja elinkeinoministeriö ja Finnvera tekevät kahdesti vuodessa pienten ja keskisuurten yritysten taloudellista asemaa kartoittavan Pk-yritysbarometrin.

TEM:n Toimialojen näkymät

- Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisee vuosittain katsauksia eri toimialojen yleistilanteista ja tulevaisuuden näkymistä. Katsauksissa selvitetään lisäksi toimialojen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja mm. toimialan merkitystä Suomessa. Tilannekatsauksissa toimialapäälliköt ja asiantuntijat puolestaan laativat lyhyen ja ajankohtaisen raportin vastualueensa kasvualan tilanteesta.

EFCA suhdannekatsaukset Euroopasta

- European Federation of Engineering Consultancy Associations (EFCA) julkaisee säännöllisesti toimialakatsauksia ja tilastoja eurooppalaisista suunnittelu- ja konsultointipalveluiden markkinoista. <https://www.efcanet.org/publications/efca-barometer-reports>

Muiden tuottamat tilastojulkaisut

RAKSU-työryhmä (Valtiovarainministeriö)

- Valtiovarainministeriön johtama rakennusalan suhdanneryhmä eli RAKSU-ryhmä arvioi talon-, infrastruktuurin- ja korjausrakentamisen kehitystä koko maassa ja osin myös alueellisesti. Ryhmän jäsenet ovat alan keskeisiä viranomaisia ja järjestöjen edustajia. Rakennusalan suhdanteet –sivusto

MANKin infrasuhdanteet –julkaisu

- Maanrakennusalan neuvottelukunnan infrasuhdanteet-julkaisu <https://www.mank.fi/wp-content/uploads/2020/10/Infrasuhdanteet-2020-2021.pdf>

Rakennusteollisuuden suhdannekatsaus

- <https://www.rakli.fi/markkinatieto/>

Teknologiaeollisuuden talousnäkyvät

- Teknologiaeollisuuden Talousnäkyvät-raportti julkistetaan neljä kertaa vuodessa. Raportti sisältää tuoretta tietoa mm. tilausten, tilauskannan, liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehityksestä teknologiayrityksissä.
- <https://teknologiaeollisuus.fi/fi/talous-ja-toimiala/talousnakymat>
- <https://teknologiaeollisuus.fi/fi/talous-ja-toimiala/tilastotieto-tekknologiaeollisuudesta-seka-suomen-ja-maailman-taloudesta>

Johtopäätöksiä

- Osa markkinatietojulkaisujen sisällöistä/linkeistä on vanhentuneita, esim. Pohjoismainen markkinakatsaus, PK-toimialaraportit, TEM toimialanäkymät, MANK.
- SKOL:n omat aineistot painottuvat jäsenyrityksiltä kerättävään liikevaihto-/tilauskanta- ja henkilöstötietoon ja alan kustannustason seurantaan.
- Linkit muiden tuottamiin tilastojulkaisuihin hyödyllisiä toimialojen suhdanteiden seurantaan. Haasteeksi nousee tiedon suuri määrä ja sen edellyttämä läpikäyminen suunnittelu- ja konsultointialan näkökulmasta, jolloin valmiiksi käsitelty tai koostettu tieto olisi hyödyllistä. SKOL-barometri sisältää hieman koontia päätoimialojen suhdanteista.
- Suunnittelu- ja konsultointialan laajuus asettaa haasteita tarvittavalle tiedolle: mm. kestävä kehitys, energiaratkaisut, digitalisaatio ja muut trendit ovat jo nykyisin merkittävä osa alan toimintaa ja näihin liittyvää osaamista ja tietoutta tarvitaan alalla kasvavissa määrin.
- SKOL:n omat markkinatietotuotteet suunnittelu- ja konsultointialaan liittyvästä tulevaisuuden kehityksestä ja trendeistä ovat nykyisellään vähissä. Tulevaisuuteen suuntaavat trendit ja näkemykset tukee jäsenyritysten toimintaa.

